

EASOn käytännön opas: Kansainvälisen suojelun myöntäminen

EASOn käytännön oppaiden sarja

2018

[Euroopan keskuspankki/elin/virasto] tai sen puolesta toimivat henkilöt eivät ole vastuussa siitä, miten tämän julkaisun sisältämiä tietoja käytetään.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2019

© [Euroopan keskuspankki/elin/virasto/Euroopan atomienergiayhteisö], 2019

Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Sellaisten valokuvien tai sellaisen muun materiaalin käyttöön tai jäljentämiseen, joihin ... (oikeushenkilön nimi) ei ole tekijänoikeutta, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Print	ISBN 978-92-9476-116-3	doi:10.2847/43482	BZ-02-18-902-FI-C
PDF	ISBN 978-92-9476-118-7	doi:10.2847/841547	BZ-02-18-902-FI-N

EASOn käytännön opas: Kansainvälisen suojelun myöntäminen

EASOn käytännön oppaiden sarja

Huhtikuu 2018

Sisällys

Lyhenteet	5
Kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevan käytännön oppaan johdanto.....	5
TARKISTUSLISTAT	7
OHJEET	10
Yleiset periaatteet	11
Oikeudellinen kehys: Geneven yleissopimus ja määritysmädirektiivi.....	11
Henkilökohtaiset olosuhteet	12
Päätöksentekoprosessi	12
”Alkuperämaan ulkopuolella”: henkilökohtainen ja alueellinen soveltamisala	13
Kolmannen maan kansalainen	13
Kansalaisuudeton henkilö	13
Alkuperämaan määrittelyn merkitys	14
Alkuperämaan ulkopuolella	15
Pakolaisasema: Perusteltu pelko tulla vainotuksi	16
Vaino	16
1. Onko teko riittävän vakava ihmisoikeusloukkaus, muun muassa seuraava?	17
2. Onko teko ehdottoman ihmisoikeuden loukkaus tai jonkin toisen perusihmisoikeuden riittävän vakava loukkaus?	19
3. Voidaanko kohtelua pitää erilaisten toimenpiteiden kertymänä, jonka seuraukset vaikuttaisivat hakijaan vastaavalla tavalla?	20
Perusteltu pelko	20
Pakolaisasema: Vainon syyt	22
Rotu	22
Uskonto	22
Kansallisuus	23
Kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään	23
Yhteinen ominaisuus.....	23
Selvästi erottuvan identiteetin havaitseminen.....	24
Poliittinen mielipide	25
Syy-yhteys	25
Toissijainen suojelu	27
Todellinen vaara	27
Vakava haitta	27
Kuolemanrangaistus tai teloitus	27
Kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus	28
Kidutus.....	28
Epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus.....	29
Siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä	30
Kansainvälinen tai maan sisäinen aseellinen selkkaus	30
Siviilihenkilö	31
Mielivaltainen väkivalta.....	31
Vakava ja henkilökohtainen uhka	32
Henki tai ruumiillinen koskemattomuus	32
Yhteys (joka johtuu seuraavista)	33

Kansainvälisen suojelun tarpeen ilmeneminen sur place -tilanteessa	34
Vainon tai vakavan haitan harjoittajat	35
Suojelu alkuperämaassa	36
Suojelun tarjoajat	36
Suojelun laatu	38
Tehokkuus	38
Pysyvyys	38
Saatavuus	38
Sisäisen paon mahdollisuus	39
Turvallisuus alkuperämaan osassa	39
Pääsy alkuperämaan osaan	40
Sen määrittäminen, onko hakijan asettuminen alkuperämaan johonkin osaan kohtuullista	40
Haluttomuus turvautua alkuperämaan suojeluun	41
KAAVIOT	42
LÄHDELUETTELO	50
Hyödylliset linkit	51
Muut resurssit	51
Oikeudelliset viitteet ja asiaankuuluva oikeuskäytäntö	51
Yleiset periaatteet	51
Henkilökohtainen ja alueellinen soveltamisala	52
Pakolaisasema: Perusteltu pelko tulla vainotuksi	52
Vainon syyt: rotu	53
Vainon syyt: uskonto	54
Vainon syyt: kansallisuus	54
Vainon syyt: kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään	54
Vainon syyt: poliittinen mielipide	55
Syy-yhteys (joka johtuu seuraavista)	55
Toissijainen suojelu: todellinen vaara joutua kärsimään vakavaa haittaa	55
Toissijainen suojelu: kuolemanrangaistus tai teloitus	56
Toissijainen suojelu: kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus	56
Toissijainen suojelu: siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä	57
Kansainvälisen suojelun tarpeen ilmeneminen sur place -tilanteessa	57
Vainon tai vakavan haitan harjoittajat	57
Suojelun tarjoajat ja suojelun laatu	58
Sisäisen paon mahdollisuus	58

Lyhenteet

- ✓ **APD** – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä
- ✓ **CJEU** – Euroopan unionin tuomioistuin
- ✓ **ECHR** – Euroopan ihmisoikeussopimus
- ✓ **ECtHR** – Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
- ✓ **Yleissopimus** – Vuoden 1951 pakolaisten asemaa koskeva Geneven yleissopimus
- ✓ **ICJ** – Kansainvälinen tuomioistuin
- ✓ **Aseman määrittelyä koskeva direktiivi** – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle

Kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevan käytännön oppaan johdanto

Käytännön oppaan tarkoitus ”EASON käytännön opas: Kansainvälisen suojelun myöntäminen” on tarkoitettu käytännön työkaluksi tukemaan hakemusten käsittelystä vastaavia virkailijoita (jatkossa esittelijä) näiden päivittäisessä työssä Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella.

Käytännön oppaan tavoitteena on auttaa tutkimaan jokainen kansainvälistä suojelua koskeva hakemus yksilöllisesti, objektiivisesti ja puolueettomasti soveltamalla samoja oikeudellisia kriteereitä ja yhteisiä standardeja määritettäessä, kenelle myönnetään kansainvälistä suojelua.

Tämän oppaan lähtökohtana ovat vuoden 1951 Geneven yleissopimus ja määritelmädirektiivi (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle). Oppaassa selvitetään kyseisiä oikeudellisia vaatimuksia ja laaditaan niiden perusteella ohjeet alan toimijoille.

Käytännön oppaan soveltamisala Tässä oppaassa keskitytään siihen, kenelle voidaan myöntää kansainvälistä suojelua, ja siinä käsitellään sekä pakolaisasemaa että toissijaista suojelua. Englanniksi määrittelemiselle ja myöntämiselle käytetään termiä ”qualification”, jotta oltaisiin johdonmukaisia määritelmädirektiivin kanssa. Sen katsotaan tarkoittavan samaa kuin muissa asiaankuuluuissa EASON asiakirjoissa käytetyt termit, esimerkiksi ”eligibility” ja ”inclusion”.

Opas on laadittu, kun aseman määrittelyä koskevan asetuksen luonnokseen liittyvät neuvottelut olivat käynnissä. Sen sisältö kuitenkin perustuu voimassa olevaan määritelmädirektiiviin, ja viittaukset ovat kyseiseen direktiiviin. Oppaan rinnalla on aina käytettävä voimassa olevan asiaankuuluvan säädöksen vastaavia säännöksiä, ja käyttäjän on oltava perehtynyt niihin.

Oppaassa tarkastellaan kansainvälisen suojelun myöntämisen oikeudellisia vaatimuksia, eikä siinä oteta huomioon tosiseikkojen analyysia ja arviointia. Niistä käyttäjä saa ohjeita asiakirjasta ”EASON käytännön opas: Henkilökohmainen puhuttelu” ja erityisesti asiakirjasta ”EASON käytännön opas: Näytön arviointi”.

Tämän käytännön oppaan soveltamisalaan ei myöskään kuulu kysymys niiden henkilöiden poissulkemisesta, joiden ei katsota ansaitsevan kansainvälistä suojelua. Siitä on ohjeita asiakirjassa ”EASON käytännön opas: Poissulkemisperusteet”. Tässä oppaassa ei myöskään käsitellä yksityiskohtaisesti Geneven yleissopimuksen 1 artiklan

D kohdassa ja aseman määrittelyä koskevan direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja poissulkemista ja pakolaisasemaa vastaavaa suojelua.

Käytännön oppaan käyttäjät Tämä opas on ensisijaisesti tarkoitettu hakemusten käsittelystä vastaaville virkailijoille, haastattelijoille ja päätöksentekijöille kansallisissa määrittävissä viranomaisissa. Lisäksi se voi olla hyödyllinen työkalu poliittisille päätöksentekijöille, laadusta vastaaville virkailijoille ja lainopillisille avustajille sekä kaikille, jotka ovat kiinnostuneita kansainvälisen suojelun myöntämisestä koskevasta aiheesta EU:ssa.

Käytännön oppaan tarkoituksena on vastata esittelijöiden tarpeisiin kokemuksen määrästä riippumatta, uusista virkailijoista niihin, joilla on jo vuosien kokemus. Sen osia ja sisältöä voidaan käyttää eri tavoin käyttäjän tarpeiden mukaan.

Käytännön oppaan käyttöohjeet Käytännön opas on jaettu neljään osaan, joita voidaan käyttää erikseen tai yhdessä toistensa kanssa.

Käytännön oppaassa annetaan jäseneltyjä ohjeita, ja sitä voidaan käyttää myös itsearviointin työkaluna. Sitä voidaan käyttää myös laadunvalvonnassa ja/tai opetustyökaluna.

Käytännön oppaan laatiminen Oppaan laativat EU+-valtioiden asiantuntijat Euroopan komission ja YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) arvokkaalla tuella. EASO myötävaikutti laadintaan ja koordinoi sitä. Ennen oppaan viimeistelyä siitä järjestettiin kuuleminen kaikkien EU+-valtioiden kanssa.

Käytännön oppaan suhde kansalliseen lainsäädäntöön ja käytäntöön Tämä on pehmeän lähentymisen työkalu, joka perustuu yleisiin standardeihin ja johon voidaan ottaa mukaan kansallisia lainsäädännön, ohjeiden ja käytännön muunnelmia.

Kukin kansallinen viranomainen voi lisätä lainsäädännön ja ohjeiden asiaankuuluvia osia käytännön oppaan niille varattuun tilaan, jotta esittelijöille voidaan antaa keskitettyjä ohjeita kansainvälisen suojelun myöntämisestä.

Käytännön oppaan suhde muihin EASOn työkaluihin EASOn tehtävänä on tukea jäsenvaltioita muun muassa yhteisen koulutuksen, yhteisen laadun ja yhteisten alkuperämaatietojen avulla. Kaikkien EASOn tukityökalujen tapaan ”EASOn käytännön opas: Kansainvälisen suojelun myöntäminen” perustuu Euroopan yhteisen turvapaikka-järjestelmän standardeihin. Se on laadittu samassa kehyksessä kuin muut käytettävissä olevat EASOn työkalut, ja sen pitäisi katsoa täydentävän niitä. Sen yhdenmukaisuus kyseisten työkalujen kanssa on ollut ensisijaista, etenkin siihen tiiviisti liittyvien Inclusion ja Inclusion advanced koskevien EASOn koulutusohjelmamoduulien kanssa. [Kansainvälisen suojelun myöntäminen \(direktiivi 2011/95/EU\) – oikeudellinen analyysi \(laatinut IARLJ-Europe EASOn kanssa tehdyn sopimuksen nojalla\)](#) oli tämän työkalun kehittämisessä myös hyödyllinen lähde

Tämä on EASOn laatumatriisiprosessissa kehitetty käytännön opas, ja sitä on käytettävä yhdessä muiden saatavilla olevien käytännön työkalujen kanssa: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>

TARKISTUSLISTAT

- ▶ *käytännöllinen muistilista niille, jotka ovat jo perehtyneet kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevaan kysymykseen*
- ▶ *hyperlinkeissä on aihekohtaisia lisäohjeita*

Yleiset periaatteet

- ☐ Sovella säännöksiä hyväksyttyihin olennaisiin tosiseikkoihin ja riskinarvioinnin tuloksiin.
- ☐ Muista, että pakolaisaseman määrittäminen on aina tutkittava ensin.
- ☐ Muista, että suojelun tarve voi ilmetä myös sur place -tilanteessa.
- ☐ Tutki jokainen tapaus yksilöllisesti, objektiivisesti ja puolueettomasti.

"Alkuperämaan ulkopuolella": henkilökohtainen ja alueellinen soveltamisala

- ☐ Määritä hakijan kansalaisuusvaltio tai entinen pysyvä asuinmaa.

Pakolaisasema: Perusteltu pelko tulla vainotuksi

Vaino

Arvioi seuraavien kysymysten avulla, pidetäänkö tiettyä kohtelua vainona:

- ☐ määritelmädirektiivin 9 artiklan 2 kohdassa mainituista teoista?
- ☐ Onko teko ehdottoman ihmisoikeuden loukkaus tai jonkin toisen perusihmisoikeuden riittävän vakava loukkaus?
- ☐ Voidaanko kohtelua pitää erilaisten toimenpiteiden kertymänä, jonka seuraukset vaikuttaisivat hakijaan vastaavalla tavalla?

Perusteltu pelko

- ☐ Arvioi, onko hakijan pelko perusteltua:
 - Ota huomioon kaikki hyväksytyt olennaiset tosiseikat ja selvitä, onko aiemmin ollut vainoa tai vainon uhkaa.
 - Ota tarvittaessa kansallisen käytännön mukaisesti huomioon, onko aiempi vaino ollut luonteeltaan niin julmaa, että vaikka se ei toistuisi, sen aiheuttaman haitan katsotaan olevan jatkuvaa.
 - Analysoi, täyttyykö "perustellun (pelon)" raja (perusteltu todennäköisyys).

Pakolaisasema: Vainon syyt

Tutki, liittyykö hakijan pelkäämä vaino johonkin seuraavista (tosiasiallisesti tai oletetusti) syistä:

☐ rotu	<ul style="list-style-type: none"> ■ ihonväri ■ syntyperä ■ kuuluminen tiettyyn etniseen ryhmään
☐ uskonto	<ul style="list-style-type: none"> ■ teistiset, ei-teistiset ja ateistiset uskomukset ■ osallistuminen yksityisesti tai julkisesti, yksin tai yhdessä muiden kanssa muodolliseen uskonnonharjoittamiseen tai siitä pidättäytyminen ■ osallistuminen muuhun uskonnolliseen toimintaan tai mielipiteenilmaisuun tai niistä pidättäytyminen ■ osallistuminen uskontoon perustuvaan tai uskonnon määräämään henkilökohtaiseen tai ryhmän toimintaan tai siitä pidättäytyminen
☐ kansallisuus	<ul style="list-style-type: none"> ■ valtion kansalaisuus tai kansalaisuudettomuus ■ kulttuuri ■ etniset piirteet ■ kieli ■ yhteinen maantieteellinen tai poliittinen alkuperä ■ yhteys toisessa valtiossa asuvaan väestöön
☐ tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuuluminen	<ul style="list-style-type: none"> ■ yhteisten piirteiden jakaminen tai sellaiseksi mieltäminen ■ selvästi erottuva identiteetti tai sellaiseksi mieltäminen

Pakolaisasema: Vainon syyt

☐ poliittinen mielipide	hakijalla on mielipiteitä, ajatuksia tai uskomuksia mahdollisista vainoa harjoittavista toimijoista ja niiden politiikoista tai menetelmistä, riippumatta siitä, onko hakija toiminut näiden mielipiteiden, ajatusten tai uskomusten mukaisesti.

- ☐ Varmista, että (tosiasiallisten tai oletettujen) piirteiden ja pelätyn vainon välillä on yhteys.

Toissijainen suojelu

Todellinen vaara

- Ota huomioon kaikki hyväksytyt olennaiset tosiseikat ja selvitä, onko aiemmin ollut vakavaa haittaa tai vakavan haitan uhkaa.
- Ota tarvittaessa kansallisen käytännön mukaisesti huomioon, onko aiempi vakava haitta ollut luonteeltaan niin julmaa, että vaikka se ei toistuisi, haitan katsotaan olevan jatkuva.
- Analysoi, täyttyykö ”todellisen vaaran” raja (perusteltu todennäköisyys).

Vakava haitta

Arvioi, onko olemassa vakava vaara

- ☐ kuolemanrangaistuksesta tai teloituksesta
- ☐ hakijan kidutuksesta tai epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta tai rangaistuksesta alkuperämaassa
- ☐ siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen uhka, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä

Vainon tai vakavan haitan harjoittajat

- ☐ Määrittele vainon tai vakavan haitan harjoittaja.

Suojelu alkuperämaassa

Suojelun tarjoajat

- ☐ Mieti, kuka voisi olla mahdollinen suojelun tarjoaja:
- valtio
 - valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina

Selvitä, onko tämä toimija

- kykenevä** tarjoamaan suojelua, joka on
 - ☐ tehokasta
 - ☐ pysyvää
 - ☐ saatavilla
- halukas** tarjoamaan tällaista suojelua hakijalle.

Sisäisen paon mahdollisuus

- ☐ Mieti, onko alkuperämaassa jotakin osaa, jossa hakijalla ei ole perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi tai todellista vaaraa joutua kärsimään vakavaa haittaa tai jossa on mahdollisuus saada suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan.
- Analysoi, onko tämä maan osa
 - ☐ turvallinen
 - ☐ onko hakijalla mahdollisuus päästä sinne
 - ☐ voidaanko hakijan kohtuudella olettaa asettuvan sinne.

OHJEET

- ▶ *tiivistetyt visuaaliset ohjeet kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkinnan eri elementeistä*
- ▶ *tyhjiin kohtiin lisätään viittauksia kansalliseen lainsäädäntöön, ohjeisiin ja käytäntöön*

Yleiset periaatteet [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Oikeudellinen kehys: Geneven yleissopimus ja määritelmädirektiivi

On korostettava, että kansainvälinen suojelu tulee harkittavaksi vain, jos alkuperämaassa ei ole tarjolla suojelua. Se siis korvaa kansallisen suojelun.

Vuoden 1951 pakolaisten asemaa koskeva Geneven yleissopimus ja sen vuoden 1967 pöytäkirja ovat kansainvälisen suojelun alan tärkeimpiä kansainvälisiä säädöksiä erityisesti pakolaisaseman ja palauttamiskiellon periaatteen osalta. Niiden jälkeen EU:ssa otettiin määritelmädirektiivin nojalla käyttöön uusi suojelun muoto, toissijainen suojelu. Määritelmädirektiivissä säädetään toissijaisen suojelun myöntämistä koskevista oikeudellisista kriteereistä ja tarkennetaan edelleen pakolaisasemaa koskevia kriteereitä. Pakolaisaseman osalta määritelmädirektiivin säännösten täytäntöönpanon on perustuttava Geneven yleissopimuksen täydelliseen ja kattavaan soveltamiseen.

Pakolaisasema ja toissijainen suojelumääritelmädirektiivin mukaisesti:

”pakolaisella” tarkoitetaan

kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, jolla on perusteltua syytä pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa tai entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan, tai koska hän oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella, on kykenemätön tai haluton palaamaan sinne ja jota 12 artikla [poissulkeminen] ei koske;

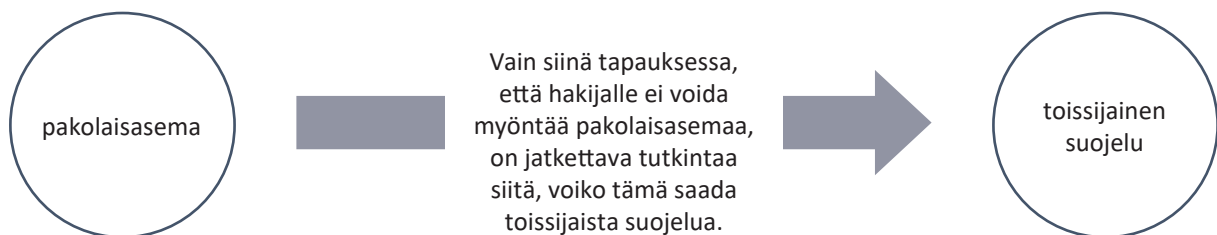
- Määritelmädirektiivin 2 artiklan d alakohta

”henkilöllä, joka voi saada toissijaista suojelua”, tarkoitetaan

kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta jonka suhteen on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa tai kansalaisuudettoman henkilön ollessa kyseessä entiseen pysyvään asuinmaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä 15 artiklassa määritellyä vakavaa haittaa (kuolemanrangaistus tai teloitus; kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä) ja jota 17 artiklan 1 ja 2 kohta [poissulkeminen] ei koske ja joka on kykenemätön tai sellaisen vaaran johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan;

- Määritelmädirektiivin 2 artiklan f alakohta

Pakolaisaseman myöntäminen on aina tutkittava ensin. [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Henkilökohtaiset olosuhteet [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Määritelmädirektiivi

4 artikla

Kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset on aina tutkittava ja päätökset tehtävä yksilöllisesti, objektiivisesti ja puolueettomasti.

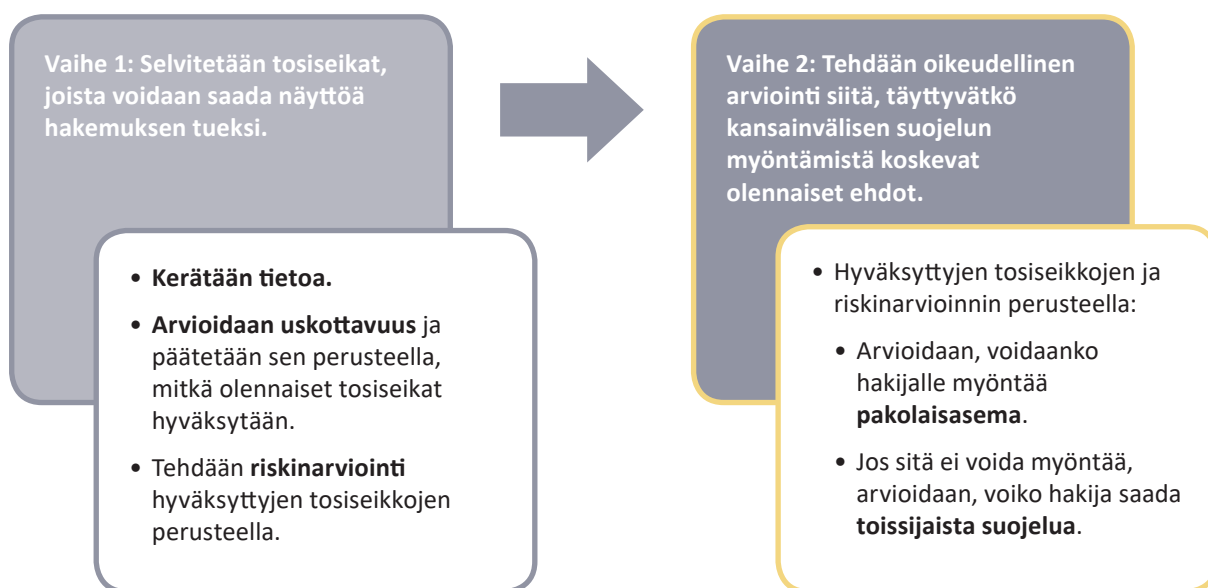
Tapauskohtaisessa analyysissä on otettava huomioon seuraavat keskeiset tekijät:

- kaikki alkuperämaahan liittyvät asiaan vaikuttavat tekijät, sillä hetkellä kun hakemusta koskeva päätös tehdään
- teot tai uhat, joiden kohteeksi hakija on joutunut tai voisi joutua
- hakijan henkilökohtainen tilanne, sisältäen mm. tausta, sukupuoli ja ikä
- suojelun olemassaolo ja saatavuus alkuperämaassa.

Suojelutarpeet arvioidaan ensin hakijan alkuperämaan kotialueen osalta. Alkuperämaan kotialue määritetään sen perusteella, miten vahvoja hakijan yhteydet ovat kyseisen maan tiettyyn alueeseen. Kotialue voi olla hakijan synnyin- tai varttumipaikka tai alue, jonne hakija on asettunut ja jossa hän on asunut ja jonne hänellä on siten tiiviit yhteydet.

Päätöksentekoprosessi [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Päätöksentekoprosessiin kuuluu kaksi vaihetta: näytön arviointi (tosiseikkojen selvittäminen) ja oikeudellinen arviointi (lain soveltaminen). Kun tosiseikkoihin perustuvat olosuhteet on selvitetty (katso ”EASON käytännön opas: Näytön arviointi”), esittelijä arvioi, täytyvätkö aseman määrittelyä koskevassa direktiivissä esitetyt olennaiset ehdot kansainvälisen suojelun myöntämiseksi. Tässä käytännön oppaassa keskitytään toiseen vaiheeseen:

Päätöksenteon vaiheet Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa
M.M. (Asia C-277/11) tekemän päätöksen mukaisesti.

Vaiheessa 1 on saatava selkeä käsitys siitä, mitkä olennaiset tosiseikat hyväksytään (uskottavuuden arviointi), ja niiden perusteella siitä, miten todennäköistä on, että hakija joutuu sellaisen kohtelun kohteeksi, jota voitaisiin pitää vainona tai vakavana haittana (riskinarviointi).

Vaiheessa 2 hakemusten käsittelystä vastaavan virkailijan on kerättävä hyväksytyt olennaiset tosiseikat sekä riskinarvioinnin tulokset ja sovellettava asiaankuuluvia säännöksiä tässä oppaassa selitetyn mukaisesti.

”Alkuperämaan ulkopuolella”: henkilökohtainen ja alueellinen soveltamisala [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

henkilökohtainen soveltamisala

- ”Pakolaisen” ja ”henkilön, joka voi saada toissijaista suojelua” määritelmien mukaan määritelmädirektiivin henkilökohtainen soveltamisala rajataan kolmannen maan kansalaisiin ja kansalaisuudettomiin henkilöihin.

alueellinen soveltamisala

- ”Alkuperämaalla” tarkoitetaan yhtä tai useampaa kansalaisuusvaltiota tai kansalaisuudettomien henkilöiden osalta entistä pysyvää asuinmaata. Henkilön on oltava alkuperämaan ulkopuolella.

Kolmannen maan kansalainen

Viittaus ”kolmannen maan kansalaiseen” tarkoittaa, että EU:n jäsenvaltioiden kansalaiset eivät kuulu määritelmädirektiivin henkilökohtaiseen soveltamisalaan.

Pitäisi olla selvää, että kaikilla on oikeus hakea kansainvälistä suojelua. EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoituun versioon kuuluvan Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta tehdyn pöytäkirjan (N:o 24) mukaisesti kuitenkin ”ottaen huomioon perusoikeuksien ja -vapauksien suojelun tason Euroopan unionin jäsenvaltioissa, jäsenvaltioita pidetään kaikissa turvapaikkaan liittyvissä oikeudellisissa ja käytännöllisissä seikoissa toisiinsa nähden turvallisina alkuperämaina”.

Erityisnäkökohdat:

EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten hakemusten tutkiminen: Vaikka käytännössä näin tapahtuu harvoin, pöytäkirjassa säädetään, että EU:n jäsenvaltio ”*voi ottaa harkittavaksi tai hyväksyä käsiteltäväksi toisen jäsenvaltion kansalaisen jättämän turvapaikkahakemuksen*” tietyissä erityisolosuhteissa. Koko tekstiin voi tutustua [täällä](#).

Kansalaisuudettomat henkilöt, joiden entinen pysyvä asuinmaa on toinen EU:n jäsenvaltio: On pantava merkille, että kansalaisuudettomia henkilöitä, joiden (entinen) pysyvä asuinmaa on EU:n jäsenvaltio, ei ole nimenomaisesti sisällytetty pöytäkirjan N:o 24 soveltamisalaan.

Kansalaisuudeton henkilö

Valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan kansalaisuudettomalla henkilöllä tarkoitetaan ”henkilöä, jota ei mikään valtio lainsäädäntönsä perusteella pidä kansalaisenaan”. Kansalaisuudettomuuden määrittelemistä koskevat periaatteet perustuvat kansainväliseen lainsäädäntöön.

Kansalaisuudettomille henkilöille määritelmädirektiivin mukaisesti tarjottu suojelu on sama kuin kolmannen maan kansalaisille tarjottu suojelu.

Erityisnäkökohdat:

Muilta Yhdistyneiden kansakuntien elimiltä tai toimistoilta kuin Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetulta (UNHCR) saatavaa suojelua tai avustusta koskeva **Geneven yleissopimuksen 1 artiklan D kohta ja määritelmädirektiivin 12 artiklan 1 kohta** on mahdollisesti otettava huomioon.

Kun tällainen suojelu tai apu on jostain syystä lakannut ilman, että tällaisen henkilön asemaa olisi lopullisesti ratkaistu Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksymien asiaa koskevien päätöslauselmien mukaisesti, henkilö on suoraan oikeutettu määritelmädirektiivin mukaisiin etuihin.

Joissakin kansallisissa oikeudellisissa kehyksissä henkilöt voivat saada suojelua myös pelkästään kansalaisuudettomuutensa perusteella.

Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

Alkuperämaan määrittelyn merkitys [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Kansalaisuusmaan tai entisen pysyvän asuinmaan määrittely on ratkaisevan tärkeää.

Monissa tapauksissa hakijan alkuperämaa ei ole kiistanalainen, mutta joissakin tapauksissa se on tutkinnan ytimessä. Tämän osalta esittelijät voivat ottaa seuraavat tekijät huomioon:

- Jokainen valtio määrittelee oman lakinsa mukaan, ketkä ovat sen kansalaisia.
- Kansalaisuuden toteamiseen ei kuitenkaan riitä pelkkä viittaaminen asiaankuuluvan alkuperämaan kansalaisuuslainsäädäntöön.
- On perehdyttävä sekä lainsäädäntöä että käytäntöä koskeviin alkuperämaatietoihin.

Kansalaisuusmaa

- Kun on todettu, että kansainvälisen suojelun hakija on kansalaisuudeton, on määritettävä entinen pysyvä asuinmaa.
- ”Pysyvä asuminen” tarkoittaa, että henkilö on oleskellut kyseisessä maassa laillisesti tai muutoin.
- Arvioinnissa on otettava huomioon kyseisessä maassa oleskelun pituus, se, miten äskettäin se tapahtui, sekä henkilön yhteydet kyseiseen maahan.
- Kansalaisuudettomalla henkilöllä voi olla useampi kuin yksi entinen pysyvä asuinmaa.

Pysyvä asuinmaa

Erityisnäkökohdat:

Kaksois- tai monikansalaisuudet. Mikäli kyse on kaksois- tai monikansalaisuuksista, on arvioitava, voiko jokin hakijan kansalaisuusmaista suojella tätä. Jos hakijalle on saatavilla suojelu jossakin kansalaisuusmaassaan, hänen ei katsota tarvitsevan kansainvälistä suojelua.

Kansalaiset, joiden asuinpaikka on toisessa maassa. Toinen mahdollisuus on se, että hakijalla on tietyn maan kansalaisuus, mutta hän on asunut toisessa maassa pitkän ajan. Tällaisissa tapauksissa esittelijän on arvioitava, määritelläänkö hakija pakolaiseksi vai onko hän toissijaisen suojelun tarpeessa suhteessa kansalaisuusmaahansa.

Se, että hakija on asunut muualla, voi kuitenkin olla merkityksellistä, jos harkitaan turvallista koltamatta maata koskevan käsitteen sovellettavuutta.

Kansalaisuudesta luopuminen. Mikäli hakija toteaa luopuneensa kansalaisuudestaan, hakemusten käsittelystä vastaavan virkailijan on arvioitava, mitä sääntöjä kyseisessä maassa sovelletaan kansalaisuudesta luopumisen osalta ja ovatko hakijan teot voineet johtaa kansalaisuuden tosiasialliseen

menettämiseen. Siinä tapauksessa ja jos hakijalla ei ole muuta kansalaisuutta, hänet on katsottava kansalaisuudettomaksi henkilöksi.

Alkuperämaan ulkopuolella

"Alkuperämaan ulkopuolella" on puhtaasti fyysinen kriteeri sille, että hakija ei ole kyseisellä alueella.

Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevia yhteisiä menettelyjä koskevassa direktiivissä 2013/32/EU (menettelydirektiivi) täsmennetään lisäksi, että sen säännöksiä sovelletaan vain kansainvälisen suojelun hakemuksiin, jotka on tehty jäsenvaltioiden alueella, myös rajalla, aluevesillä tai läpikulkualueilla.

Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että henkilö, joka hakee suojelua ulkomaisesta lähetystöstä ollessaan edelleen alkuperämaassaan, ei kuulu määritelmädirektiivin ja menettelydirektiivin alueelliseen soveltamisalaan.

Pakolaisasema: Perusteltu pelko tulla vainotuksi [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Vaino

Geneven yleissopimus	Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
1 artiklan A kohdan 2 alakohta	9 artikla 4 artiklan 4 kohta	

Geneven yleissopimuksessa ei määritetä ”vainoa”. Käsite on joustava, muokattavissa ja riittävän avoin, jotta se voi kattaa vainon jatkuvasti muuttuvat muodot.

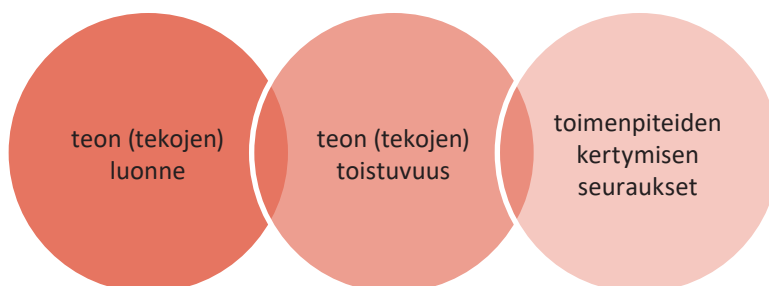
Jotta teko voidaan katsoa määritelmädirektiivissä tarkoitetuksi vainoksi, sen on oltava

a. laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi **niin vakava**, että se muodostaa **vakavan loukkauksen ihmisten perusoikeuksia vastaan** ja erityisesti niitä oikeuksia vastaan, joista ei voida poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kohdan nojalla

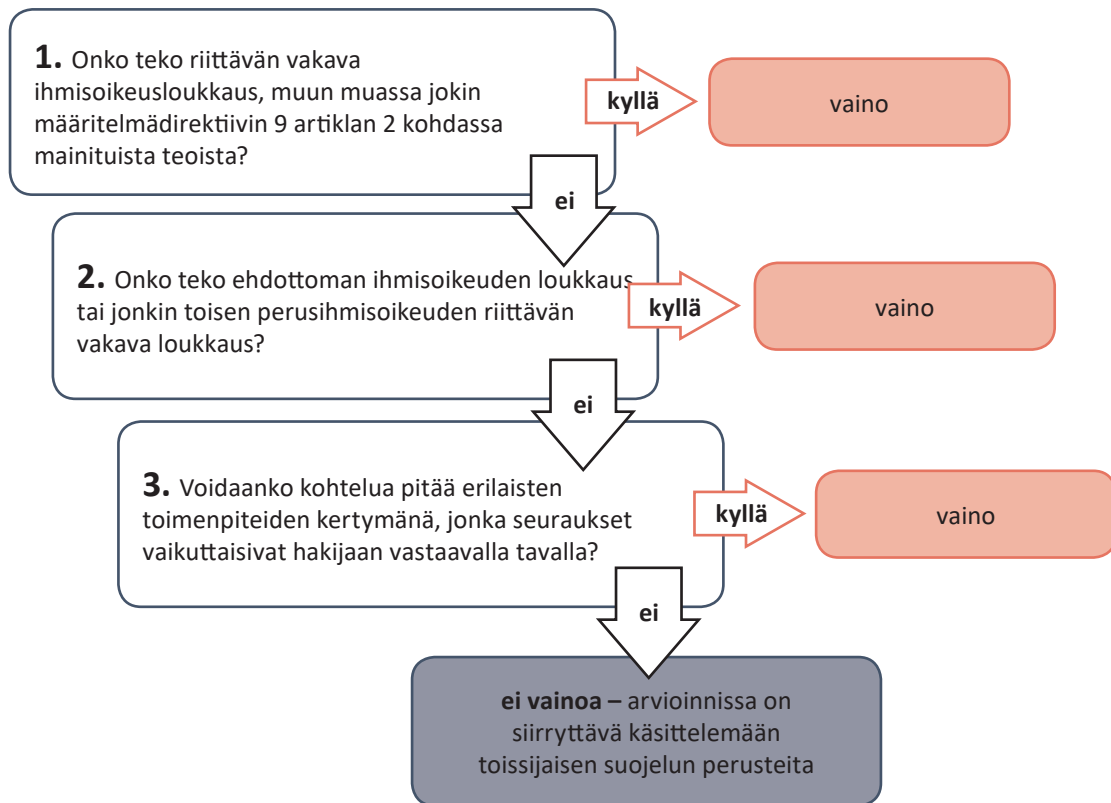
tai

b. **kertymä erilaisia toimenpiteitä**, joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia, ja tämä on riittävän vakava vaikuttaakseen yksilöön ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua **vastaavalla tavalla**.

Siksi kaikki kaltoinkohtelut eivät ole vainoa. Tekijät, jotka on otettava huomioon sen arvioimiseksi onko vainon taso saavutettu, ovat seuraavat:

Esittelijät voivat noudattaa kolmevaiheista lähestymistapaa arvioidessaan, onko tiettyä kohtelua pidettävä vainona:

Näitä vaiheita käsitellään tarkemmin jäljempänä. Niiden tarkoituksena on tarjota käytännön tukea esittelijälle. Määritelmädirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukainen vakavuusraja on aina saavutettava, jotta kohtelu voidaan katsoa vainoksi.

1. Onko teko riittävän vakava ihmisoikeusloukkaus, muun muassa seuraava? [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Määritelmädirektiivin 9 artiklan 2 kohdassa mainitaan erityisesti tietyt teot, jotka voidaan muun muassa määritellä vainoksi, kun määritelmädirektiivin 9 artiklan 1 kohdan a tai b alakohdan vaadittu raja saavutetaan.

a. Fyysinen tai henkinen väkivalta, mukaan luettuna seksuaalinen väkivalta: Fyysinen tai henkinen väkivalta määritellään vainoksi, jos se on niin voimakasta, että se loukkaa huomattavasti ihmisen fyysistä koskemattomuutta tai itsenäiseen päätöksentekoon tarvittavaa henkistä kapasiteettia.

b. Oikeudelliset, hallinnolliset ja poliisin toimintaan ja/tai lainkäyttöön liittyvät toimenpiteet, jotka ovat itsessään syrjiviä tai jotka toteutetaan syrjivällä tavalla.

c. Kohtuuton tai syrjivä syytteeseen paneminen tai rankaiseminen:

Erityisnäkökohdat:

Voidaanko syytteeseen paneminen katsoa vainoksi?

Koska kansainvälisen suojelun tarkoituksena ei ole antaa henkilöille mahdollisuuksia paeta oikeutta alkuperämaassaan, rikoksesta syytteeseen paneminen tai rankaiseminen ei tavallisesti tarkoita, että henkilö katsotaan pakolaiseksi.

Syytteeseen paneminen voidaan kuitenkin katsoa vainoksi ja se voi johtaa henkilön määrittelemiseen pakolaiseksi, jos yksi tai useampi seuraavista pätee ja seuraukset saavuttavat vakavuusrajan:

- se on tehty oikeudenmukaisen menettelyn vastaisesti
- se on syrjivää. Tästä olisi selkeä esimerkki syytteeseen paneminen rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi

- rangaistus pannaan täytäntöön syrjivin perustein
- rangaistus on kohtuuton
- rangaistus katsotaan vainoksi.

On myös pantava merkke, että syytteeseen panemista koskevan pelon lisäksi hakijalla voi olla perusteltu vainon pelko muista syistä. Tällaisissa tapauksissa on kiinnitettävä erityistä huomiota mahdollista poissulkemista koskevaan pohdintaan.

d. Muutoksenhakumahdollisuuden puuttuminen tai epääminen, minkä seurauksena on kohtuuton tai syrjivä rangaistus

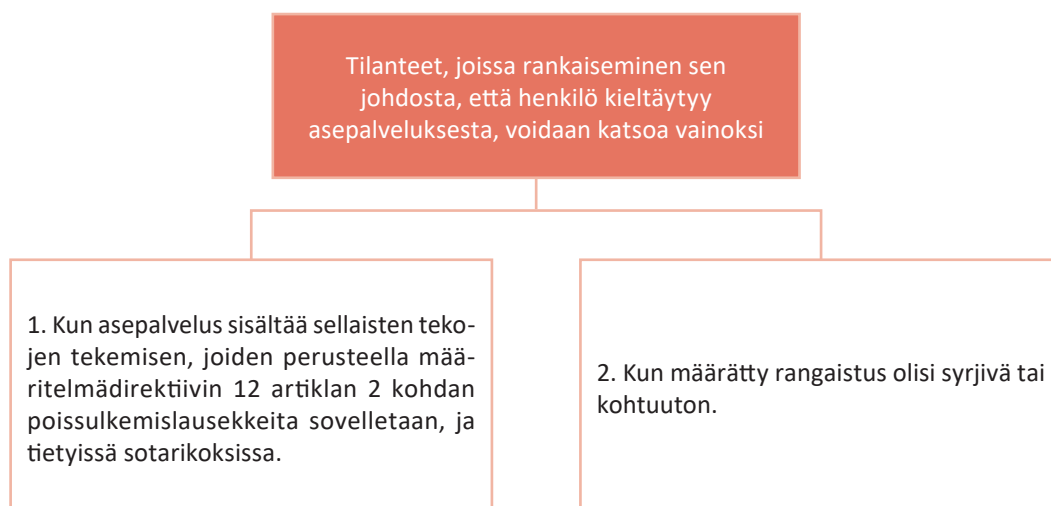
e. Syytteeseen paneminen tai rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa, jossa asepalveluksen suorittaminen sisältäisi poissulkemisperusteiden soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tai tekoja

Erityisnäkökohdat:

Voidaanko rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta, katsoa vainoksi?

Rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta, voidaan katsoa vainoksi kahdessa tilanteessa.

Ensimmäinen skenaario on nimenomaisesti otettu mukaan määritelmädirektiivin 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna mahdollisena vainona.

Se sisältää tilanteet, joissa hakija olisi osallistunut vain epäsuorasti sotarikosten tekemiseen, esimerkiksi antamalla huomattavan vaikuttavaa tukea kyseisten rikosten valmistelulle tai toteuttamiselle. Siinä ei tarkoiteta yksinomaan tilanteita, joissa on osoitettu sotarikosten jo tapahtuneen, vaan myös tilanteita, joissa on riittävän suuri todennäköisyys sellaisen todellisen vaaran aiheutumiselle, että henkilö joutuu osalliseksi tällaisten rikosten tekemistä.

Arvioinnissa on myös otettava huomioon, onko asepalveluksesta kieltäytymiselle olemassa vaihtoehtoa, jonka avulla hakija voisi välttää osallistumisen väitettyihin sotarikoksiin.

Asepalveluksesta karkaamisesta on lisäohjeita seuraavassa osassa "Vainon syyt" (poliittinen mielipide).

f. Luonteeltaan sukupuoleen liittyvät tai lapsiin kohdistuvat teot

Luonteeltaan sukupuoleen liittyvät teot voivat olla esimerkiksi seksuaalista väkivaltaa, sukuelinten silpomista, pakkoabortteja ja pakkosterilisaatiota. Tällaisia tekoja voidaan tehdä eri syistä, muun muassa rodun, uskonnon, kansallisuuden ja poliittisen mielipiteen vuoksi. Ne voivat myös olla luonteeltaan sukupuoleen perustuvia ja

johtua tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisesta (katso erityisnäkökohdat jäljempänä osassa ”Vainon syyt” (kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään)).

Luonteeltaan lapsiin kohdistuvat teot voivat olla esimerkiksi alaikäisten värväämistä asevoimiin, lapsikauppaa ja lapsiprostituutiota. Niihin voi liittyä erityisten lapsen oikeuksien rikkomista, muun muassa [lapsen oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa](#) ja sen valinnaisissa pöytäkirjoissa määrättyjen oikeuksien rikkomista.

Jos teko ei kuulu yhden tai useamman edellä mainitun kohdan soveltamisalaan, esittelijän on silti siirryttävä vaiheeseen 2.

2. Onko teko ehdottoman ihmisoikeuden loukkaus tai jonkin toisen perusihmisoikeuden riittävän vakava loukkaus? [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

a. Mitkä oikeudet?

”Ehdottomat ihmisoikeudet” ovat oikeuksia, jotka ovat kumoamattomia ja joista ei voida poiketa edes sodan tai hätätilan aikana. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kohdassa on luettelo oikeuksista, joita ei voida kumota missään olosuhteissa:

oikeus elämään (lukuun ottamatta lainmukaisista sotatoimista johtuvia kuolemia)

kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kielto

orjuuden ja orjuuden kaltaisten olojen kielto

laillisuusperiaate rikosoikeudessa (Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi)

Muut ”perusihmisoikeudet” voidaan johtaa asiaankuuluvista ihmisoikeusvälineistä, muun muassa seuraavista:

- ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
- kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (KP-yleissopimus). On huomattava, että myös KP-yleissopimuksessa mainitaan tietyt oikeudet oikeuksiksi, joista ei voida poiketa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kohdassa mainittujen lisäksi niitä ovat muun muassa seuraavat:
 - ketään ei saa vangita ainoastaan sillä perusteella, että hän ei kykene täyttämään sopimusvelvoitetta
 - jokaisella on oikeus tulla tunnustetuksi kaikkialla lain edessä
 - mielipiteen, omantunnon ja uskonnon vapaus – henkilön vapaudelle tunnustaa uskontoaan tai uskoaan voidaan asettaa vain sellaisia rajoituksia, jotka on säädetty lailla ja jotka ovat välttämättömiä suojelemaan yleistä turvallisuutta, järjestystä, terveydenhoitoa tai moraalia tai muiden perusoikeuksia ja -vapauksia
- kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus
- kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus
- yleissopimus lapsen oikeuksista
- yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

Se, katsotaanko näissä säädöksissä luetellut ihmisoikeudet ”perusihmisoikeuksiksi”, edellyttää analyysia siitä, ovatko ne oikeuksia, joilla on perustavanlaatuinen merkitys ja jotka luonnostaan kuuluvat kaikille henkilöille.

b. Miten vakavaa?

Sen arvioimiseksi, onko perusoikeuksien loukkaus riittävän vakava, esittelijän on tarkasteltava, vaikuttaako kaltoinkohtelu mahdollisuuteen käyttää asiaankuuluvaa oikeutta, ja missä määrin se vaikuttaa siihen.

Jos teko ei kuulu edellä mainitun kohdan soveltamisalaan, esittelijän on siirryttävä vaiheeseen 3.

3. Voidaanko kohtelua pitää erilaisten toimenpiteiden kertymänä, jonka seuraukset vaikuttaisivat hakijaan vastaavalla tavalla? [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Kohtelua voidaan myös pitää vainona, jos se on kertymä erilaisia toimenpiteitä, jotka yhdessä ja joskus muiden haitallisten henkilökohtaisten olosuhteiden kanssa ja/tai yleinen tilanne huomioon ottaen vaikuttavat henkilöön hänen perusoikeuksiensa loukkausta vastaavalla tavalla.

”Vastaava” tapa ei tarkoita ”samanlaista” tapaa, ja vakavuuden matalampi aste voi riittää. Arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti, ja siinä on otettava huomioon hakijan henkilökohtaiset olosuhteet.

Kyseisiä erilaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi hakijan taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen oikeuksien, muun muassa oikeuden koulutukseen, terveydenhoitoon, työhön, sosiaaliturvaan tai kulttuurielämään osallistumiseen, loukkaaminen.

Perusteltu pelko [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Turvapaikka-asioissa käsitteen ”perusteltu pelko” voidaan katsoa kattavan kaksi näkökulmaa, joihin usein viitataan sen ”subjektiivisina” ja ”objektiivisina” tekijöinä. Arvioinnissa keskitytään siihen, onko pelko ”perusteltu” vai ei (eli objektiiviseen tekijään).

”pelko”

Pelko voidaan kuvata ahdistavaksi tunteeksi, jonka aiheuttaa uhkaava haitta, riippumatta siitä, onko uhka todellinen vai kuviteltu.

Subjekttiivinen näkökulma liittyy siten hakijan tuntemaan pelkoon.

On korostettava, että ihmiset reagoivat psykologisesti eri tavalla myös silloin, kun he ovat samassa tilanteessa. Pelon kokemus liittyy olennaisesti persoonallisuuden, iän ja sosiokulttuurisen taustan kaltaisiin tekijöihin sekä hakijan aiempiin kokemuksiin. Esittelijöiden on otettava huomioon hakijan henkilökohtainen tilanne sekä se, miten pelko ilmenee hänen lausunnoistaan.

Koska pelko kotimaahan palaamisesta voi johtua useista eri syistä, niiden kaikkien ei tarvitse liittyä määritelmädirektiivissä tarkoitettuun vainoon. Ei ole myöskään tarpeen todeta, että vainon pelko on hakijan vallitseva motiivi, kunhan kyseinen pelko voidaan määrittää.

Erityisnäkökohdat:

Kun hakija ei ilmaise pelkoa: Joissakin tapauksissa hakija ei ehkä yksiselitteisesti ilmoita kokevansa pelkoa. Joissakin tapauksissa hän voi jopa todeta, ettei hän tunne pelkoa. Pelottomuus voidaan kuitenkin katsoa merkitykselliseksi, kun olosuhteilla voidaan objektiivisesti perustella, että kuka tahansa on vaarassa kyseisissä olosuhteissa.

”perusteltu”

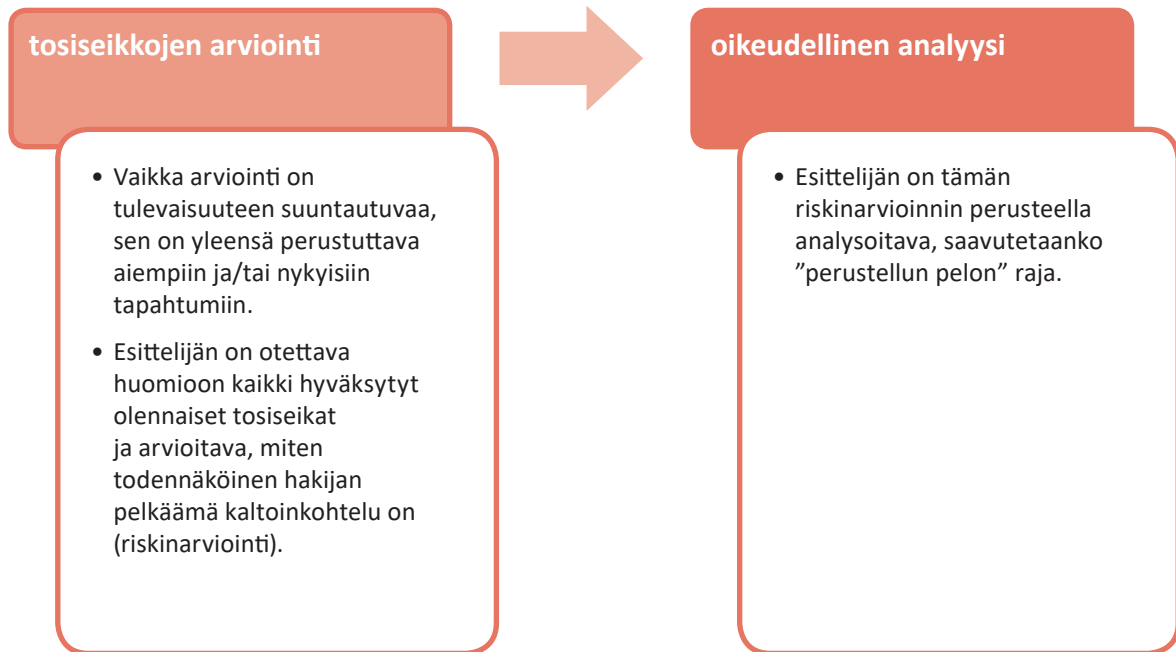
Hakijan subjektiivinen pelko on perusteltava objektiivisesti, jotta se voidaan katsoa ”perustelluksi”.

Koska pakolaisen määritelmän ”perusteltu” osa koskee sitä, miten todennäköisesti hakija joutuu vainon kohteeksi, siinä on pääasiallisesti kyse tosiseikkoihin perustuvasta riskien arvioinnista (katso ”EASON käytännön opas: Näytön arviointi”). Tässä arvioinnissa esittelijän on otettava huomioon hakijan henkilökohtainen tilanne alkuperämaan yleistä tilannetta (esim. poliittista, uskonnollista ja yhteiskunnallista tilannetta tai turvallisuustilannetta) koskevien tietojen perusteella. Tiedot perheenjäsenten tai hakijan tilannetta vastaavassa tilanteessa olevien henkilöiden vainosta voivat olla tämän osalta merkityksellisiä.

”Perusteltua” arvioidaan oikeudellisena vaatimuksena seuraavasti:

- ✓ Ensiksi on huomattava, että arvioinnissa keskitytään siihen, onko pelko perusteltu **silloin, kun päätös kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta tehdään**, eli hakijan perustellun pelon on oltava ajankohtainen. Pakenevan henkilön taustalla olevat olosuhteet voivat muuttua tai lakata olemasta ajan myötä tai päinvastoin ilmaantua hänen pakenemisensa jälkeen (katso jäljempänä kohta ”Kansainvälisen suojelun tarpeen ilmeneminen sur place -tilanteessa”).

- ✓ Toiseksi ”perusteltu pelko” perustuu riskinarviointiin, joka on **tulevaisuuteen suuntautuva**. Koska ennusteen tekeminen siitä, mitä tapahtuisi, jos hakija palaa, on luonnostaan hankalaa, tämän osalta subjektiivisen arvioinnin riski on suuri. Siksi on erittäin tärkeää, että perustellun pelon arviointi perustuu objektiiviseen menetelmään ja että arvailua vältetään. Tällainen menetelmä arvioinnin tosiseikkoja koskevasta näkökulmasta on [EASON käytännön oppaassa: Näytön arviointi](#).

Erityisnäkökohdat:

Kokemukset aiemmasta vainosta: Se, että hakijaa on aiemmin vainottu, ei itsessään tarkoita, että tulevan vainon vaara olisi olemassa. Aiempi vaino tai aiemmat uhat ovat kuitenkin vakavasti otettavia osoituksia perustellusta pelosta. Siinä tapauksessa esittelijän on osoitettava, että vaino ei toistu, jos hakija palaa kotimaahansa.

Kansallisten käytäntöjen mukaan voi myös olla tapauksia, joissa voidaan perustella, että haitta ei toistuisi, mutta aiempi vaino on voinut olla **luonteeltaan niin julmaa**, että haitan katsotaan olevan jatkuvaa. Tällaisessa tilanteessa hakijan ei voitaisi odottaa palaavan paikkaan, jossa on kokenut vainoa, koska paluu voisi aiheuttaa hänelle yhtä vakavaa henkistä ahdistusta kuin itse vaino.

Esittelijöiden on toisaalta pidettävä mielessä, että **aiemman vainon puuttuminen ei tarkoita, että tulevasta vainosta ei ole vaaraa**. Hakijan pelko voi olla perusteltua riippumatta hänen omista aiemmista ja nykyisistä kokemuksistaan.

Vainon vaaraan joutuminen kotimaahan palatessa on aina henkilökohtainen riski.

Pakolaisasema: Vainon syyt [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Geneven yleissopimus	Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
1 artiklan A kohdan 2 alakohta	10 artikla	

Geneven yleissopimuksessa määrätään viidestä vainon syystä, joiden perusteella pakolaisasema myönnetään: rotu, uskonto, kansallisuus, kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään ja poliittinen mielipide. Ne eivät sulje toisiaan pois, ja yksittäisessä tapauksessa useampi kuin yksi syy voi tulla sovellettavaksi.

On myös tärkeää panna merkille, että vainon syy ei ehkä ole hakijan todellinen piirre vaan sellainen, joka hänellä väitetään tai oletetaan olevan.

Kaikki esitetyt syyt voivat liittyä hakijan tekemään tekoon tai siihen mitä hakija jätti tekemättä.

Arviointi ei voi perustua olettamukseen siitä, että henkilö voisi välttää vainon pidättäytymällä tietyistä näihin syihin liittyvistä käytännöistä, esimerkiksi uskonnon harjoittamisesta, sukupuoli-identiteetin ilmaisusta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai poliittisesta mielipiteestä.

Rotu [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Määritelmädirektiivin mukaan **rodun** käsitteeseen kuuluvat erityisesti seuraavat:

ihonväri	syntyperä	kuuluminen tiettyyn etniseen ryhmään
----------	-----------	--------------------------------------

Ihonväri liittyy rodun perinteiseen määritelmään, jota käytetään viittaamaan ihmiskunnan suuriin ryhmiin fyysisten ominaisuuksien ja ulkonäön perusteella.

Syntyperä viittaa ryhmiin, jotka liittyvät toisiinsa yhteisen alkuperän perusteella, kuten heimon, klaanin, kastin tai tietyn perinnöllisen yhteisön jäsenet.

Etnisestä ryhmästä ei ole yhteisesti sovittua määritelmää, mutta tavallisesti se katsotaan yhteisöksi (myös vähemmistö- ja/tai alkuperäiskansat), joilla on yhteisiä piirteitä, kuten kieli, uskonto, yhteinen historia, kulttuuri, tavat ja arvot, elämäntapa, asuinpaikka jne.

Etnisyys on peruste, jota voidaan harkita sekä rodun että kansallisuuden osalta (katso jäljempänä alaosio ”Kansallisuus”).

Uskonto [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Määritelmädirektiivin mukaan **uskonnon** käsitteeseen kuuluvat erityisesti seuraavat:

teistiset, ei-teistiset ja ateistiset uskomukset	osallistuminen yksityisesti tai julkisesti, yksin tai yhdessä muiden kanssa muodolliseen uskonnonharjoittamiseen tai siitä pidättäytyminen	muut uskonnolliset toimet ja mielipiteet tai niistä pidättäytyminen ?
uskontoon perustuva tai uskonnon määrittävä henkilökohtainen tai ryhmän käyttäytyminen tai siitä pidättäytyminen		

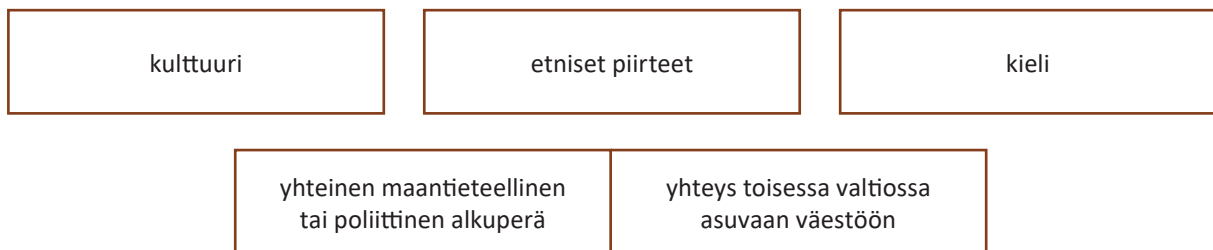
Määritelmädirektiivissä uskontoa koskevalla perusteella on laaja ja joustava määritelmä, muun muassa uskontoon perustuva tai uskonnon määräämä henkilökohtainen tai ryhmän käyttäytyminen, joka voi kattaa päivittäisen käyttäytymisen, elämäntavan ja yhteisön tavat ja arvot.

Tässä syyssä olennaista on myös arviointi oikeudesta olla harjoittamatta uskontoa, olla ateisti tai vaihtaa uskontoa. Se sisältää myös mahdollisuuden harjoittaa uskontoa julkisesti, mukaan lukien oikeus tehdä käännöstyötä.

On kuitenkin pantava merkille, että sellaisten haitallisten uskonnollisten käytäntöjen harjoittaminen, jotka voivat vaikuttaa henkilön fyysiseen tai henkiseen koskemattomuuteen, eivät kuulu kansainvälisten ihmisoikeuksien suojelun ja pakolaislainsäädännön soveltamisalaan.

Kansallisuus [takaisin tarkistuslistaan]

Määritelmädirektiivin mukaan **kansallisuuden** käsitettä ei ole ymmärrettävä ainoastaan tietyn valtion **kansalaisuudeksi** tai kansalaisuudettomuudeksi, vaan se käsittää erityisesti kuulumisen **tiettyyn ryhmään, jota yhdistävät**

Etnisissä piirteissä kansallisuutta ja rotua koskevat perusteet ovat usein päällekkäisiä (katso edellä alaasio ”Rotu”).

Henkilöön kohdistuva vaino hänen kansalaisuudettomuutensa vuoksi tutkitaan tämän perusteen alla.

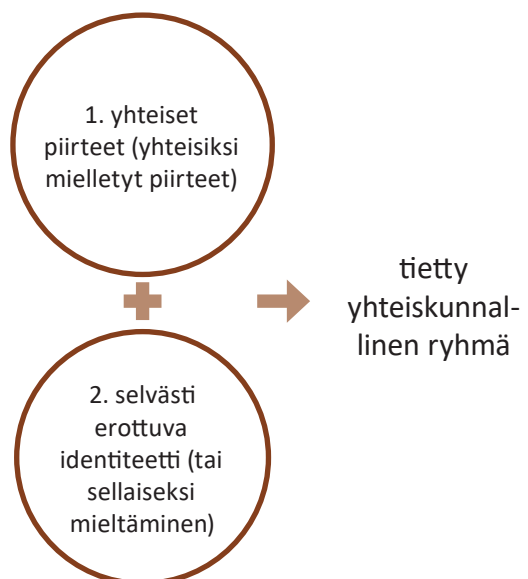
Kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään [takaisin tarkistuslistaan]

Tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen käsite katsotaan joustavaksi rakennelmaksi, joka kehittyy ajan myötä. Geneven yleissopimuksen ja määritelmädirektiivin koskemattomuuden takaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että muista perusteista ei tule tarpeettomia, tätä perustetta ei voida tulkita kaiken kattavaksi yleisluokaksi.

Määritelmädirektiivin mukaan ryhmää pidetään tiettyinä yhteiskunnallisena ryhmänä, jos

- ryhmän jäsenet jakavat jonkin luontaisen ominaisuuden tai heillä on yhteinen tausta, jota ei voida muuttaa, tai heille on yhteistä sellainen ominaisuus tai usko, joka on niin keskeinen osa identiteettiä tai omaatuntoa, ettei heit pitäisi vaatia luopumaan siitä, ja
- ryhmällä on selvästi erottuva identiteetti asianomaisessa maassa, koska ympäröivä yhteiskunta mieltää sen erilaiseksi.

Näitä tekijöitä käsitellään enemmän jäljempänä.

Yhteinen ominaisuus

Yhteisen ominaisuuden on oltava

- **luontainen ominaisuus:** tavallisesti nämä ovat ominaisuuksia, jotka henkilöllä on ollut syntyessään (esim. biologinen ja sosiaalinen sukupuoli), mutta on pantava merkille, että ominaisuuksien ei tarvitse olla ikuisia tai muuttumattomia; tai

- **yhteinen tausta, jota ei voida muuttaa:** kuten perinnöllinen asema, yhteiskunnallinen tausta tai koulutustausta tai aiemmat kokemukset; tai
- ominaisuus tai usko, joka on niin **keskeinen osa identiteettiä tai omaatuntoa**, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan siitä.

Pelkästään vaino ei voi olla ainoa tekijä, johon ”tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen” sisältö perustuu, koska näin vietäisiin tältä perusteelta kaikki merkityksellinen sisältö.

Yhteiset ominaisuudet jakavan ryhmän jäsenten ei tarvitse tuntea toisiaan, tuntea yhteenkuuluvuutta tai olla muutoin yhteydessä toisiinsa. Ryhmän koko ei myöskään ole tärkeä.

Selvästi erottuvan identiteetin havaitseminen

Ryhmän katsominen selvästi erottuvaksi ei itsessään ole kielteinen mielleyhtymä.

Ympäröivän yhteiskunnan näkemykseen voivat vaikuttaa kulttuuri, tavat ja perinteet. Tämä tarkoittaa, että tämän perusteen arvioimiseksi esittelijöiden on otettava asianmukaisesti huomioon asiaankuuluva alkuperämaatieto. ”Selvästi erottuvaa identiteettiä” koskeva kriteeri voi täytyä yhdessä maassa, mutta ei toisessa.

Rikoslaki, jonka kohteena ovat erityisesti tietyt henkilöt, tukisi ajatusta siitä, että kyseisten henkilöiden voitaisiin katsoa muodostavan tietyn yhteiskunnallisen ryhmän. Myös syrjintäkäytännöt voivat osoittaa, että ”selvästi erottuvan identiteetin” kriteeri täyttyy.

Erityisnäkökohdat:

Sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuminen

Tietyn yhteiskunnallisen ryhmän määrittämiseksi on otettava asianmukaisesti huomioon hakijan sosiaalisesta **sukupuolesta, myös sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisesta suuntautumisesta**, johtuvat seikat, mikäli ne liittyvät hakijan perusteltuun vainon pelkoon. Ne voivat liittyä tiettyihin oikeudellisiin perinteisiin ja tapoihin, jotka voivat johtaa esimerkiksi sukuelinten silpomiseen, pakko sterilisaatioon tai pakkoaborttiin.

Seksuaalinen suuntautuminen: tarkoittaa henkilön kykyä tuntea syvää emotionaalista, eroottista ja/tai seksuaalista viehtymystä ja/tai intiimejä ja seksuaalisia suhteita eri sukupuolen, saman sukupuolen taikka molempien sukupuolten edustajiin. Se voidaan ymmärtää toisaalta yksinomaisen heteroseksuaalisuuden ja toisaalta yksinomaisen homoseksuaalisuuden välisenä jatkumona joiden välissä on biseksuaalisuus. Seksuaalista suuntautumista koskeva käsitys vaihtelee huomattavasti eri maiden ja kulttuurien välillä.

Seksuaalinen suuntautuminen on henkilön luontainen ominaisuus, ja se voi kiistatta olla yhteiskunnallisen ryhmän muodostava yhteinen ominaisuus.

Seksuaalinen suuntautuminen ei voi sisältää jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaan rikollisiksi katsottavia tekoja.

Sukupuoli-identiteetti tarkoittaa kunkin henkilön omaa sisäistä ja yksilöllistä kokemusta sosiaalisesta sukupuolesta. Se voi vastata tai olla vastaamatta syntymässä määritellyä biologista sukupuolta, ja se tarkoittaa myös henkilökohtaista tunnetta kehosta (jos tämä on vapaasti valittavissa, se voi sisältää kehonkuvan tai kehontoimintojen muuttamista lääketieteellisin, kirurgisin tai muin keinoin) ja muita sosiaalisen sukupuolen ilmaisemisen muotoja, muun muassa vaateetusta, puhetta ja maneereja.

Sosiaalinen sukupuoli on enemmän kuin henkilön biologinen sukupuoli. Se on sosiaalinen, kulttuurinen ja psykologinen rakennelma, jonka yhteiskunnat muodostavat biologisen sukupuolen perusteella, ja se viittaa kahdelle sukupuolelle määritettyihin ”rooleihin”.

Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa vainoa harjoittavat usein muut kuin valtiolliset toimijat, muun muassa hakijan perhe.

Kansallisella tasolla voi olla lisäohjeita siitä, mitkä ryhmät muodostavat tiettyjä yhteiskunnallisia ryhmiä.

Kansalliset ohjeet

Poliittinen mielipide [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Määritelmädirektiivin mukaan **poliittisen mielipiteen** käsitteeseen kuuluvat erityisesti seuraavat:

hakijalla on mielipiteitä, ajatuksia tai uskomuksia...

....mahdollisista vainoa harjoittavista toimijoista ja niiden politiikoista tai menetelmistä,

riippumatta siitä, onko hakija toiminut näiden mielipiteiden, ajatusten tai uskomusten mukaisesti

Määritelmädirektiivin mukaan on tärkeää se, että poliittinen mielipide voi olla peruste sekä valtion että muiden kuin valtiollisten toimijoiden harjoittamalle vainolle. Se on laajempi kuin henkilön näkemykset hallituksen virallisesta politiikasta, se voi liittyä politiikan sisältöön sekä tapaan, jolla mahdolliset vainoa harjoittavat toimijat (mukaan lukien ei-valtiolliset toimijat) sitä edistävät.

Erityisnäkökohdat:

Asepalveluksen välttely: Asepalveluksen välttely voi olla poliittista mielipidettä koskevaan syyhyn kuuluva erityistapaus. Jotta tämä voidaan katsoa asiaankuuluvaksi vainon perusteeksi, asepalvelukseen osallistumisen on oltava vastoin hakijan aitoja poliittisia, uskonnollisia tai moraalisia vakaumuksia. Ohjeita sen arvioimiseksi, voidaanko välttelystä johtuva rangaistus katsoa vainoksi vai ei, on edellä kohdan "Vaino" erityisnäkökohdissa.

Virkamiehet: Vainoa harjoittavat toimijat voivat katsoa, että virkamiehillä on hallitusta tukeva poliittinen mielipide.

Maasta lähteminen: Joissakin tapauksissa alkuperämaan viranomaiset voivat katsoa, että pelkääntään lähteminen alkuperämaasta laittomasti tai ulkomailla oleskelu tarkoittaa, että henkilöllä on poliittinen mielipide.

Syy-yhteys [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Geneven yleissopimus	Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
1 artiklan A kohdan 2 alakohta	9 artiklan 3 kohta	

Vainoksi katsottavat teot sellaisenaan eivät tee henkilöstä pakolaista, ellei niitä ole tehty yhdestä (tai useammasta) edellä mainituista viidestä syystä. Vainon syyn ja vainon tai suojelun puuttumisen välillä on oltava syy-yhteys.

Yhteys voi olla

- **yhteys vainoksi katsottaviin tekoihin:** tässä tapauksessa hakijan vainon pelko liittyy hänen (tosiasialliseen tai oletettuun) rotuunsa, uskontoonsa, kansallisuuteensa, kuulumiseensa tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään tai poliittiseen mielipiteeseensä

- **yhteys suojelun puuttumiseen:** joissakin tapauksissa vaino voi johtua pakolaisen määritelmään kuulumattomista syistä, mutta suojelun tarjoajat sallivat vainon, rohkaisevat siihen tai eivät estä sitä johonkin viiteen syyhyn kuuluvalla perusteella. Syy-yhteyttä koskeva vaatimus täyttyisi näin suojelun puutteen johdosta.

Hakija ei ehkä pysty osoittamaan vainon harjoittajan vainoon johtavia aikeita tai syitä. Voi olla epärealistista odottaa, että vainon harjoittajat ovat itse selkeästi ilmoittaneet, keitä he ovat, että he kantavat vastuun teois- taan tai että he ovat määrittäneet motiivinsa. Aihetodisteiden perusteella voi kuitenkin olla mahdollista tehdä asianmukainen päätelmä.

Erityisnäkökohdat:

Motiivien moninaisuus: Rotua, uskontoa, kansallisuutta, kuulumista tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään tai poliittista mielipidettä koskevien perusteiden lisäksi voi olla muitakin syitä siihen, miksi vainoksi katsottava teko on tehty. On tärkeää panna merkille, että vaaditun syy-seuraussuhteen selvittämiseksi tekojen perusteena ei tarvitse olla yksin ainoastaan jokin mainitusta viidestä syystä.

Toissijainen suojelu [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
2 artiklan f alakohta	

Kuten nimestä voi päätellä, toissijaista suojelua olisi käytettävä kansainvälisen suojelun lisämuotona, jolla täydennetään pakolaisasemaa. Se tarkoittaa, että **henkilölle on myönnettävä toissijainen suojelu vain, jos pakolaisaseman vaatimukset eivät täyty**.

Lähtökohtana on kaksi tekijää, jotka on selvitettävä toissijaisen suojelun osalta: ”Todellinen vaara” ja ”vakava haitta”.

Todellinen vaara

”Todellisella vaaralla” viitataan toissijaisen suojelun riskinarvioinnissa sovellettavaan näyttökynnykseen. Se on tosiseikkojen arviointia, ja sen tulkitaan vastaavan ”perusteltua todennäköisyyttä” (katso [”EASOn käytännön opas: Näytön arviointi”](#)).

Vakava haitta

”Vakava haitta” kuvaa henkilön oikeuksiin puuttumisen luonnetta ja voimakkuutta (vakavuutta). Puuttumisen on oltava riittävän ankara, jotta se katsotaan ”vakavaksi”. Se ei myöskään voi olla mitä tahansa haittaa, syrjintää tai oikeuksien rikkomista. Määritelmädirektiivin 15 artiklassa määritetään asiaankuuluvan ”vakavan haitan” soveltamisala seuraavasti:

Vakavalla haitalla tarkoitetaan seuraavia:

a) kuolemanrangaistus tai teloitus; tai	b) hakijan alkuperämaassa kokemaa kidutusta tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; tai	c) siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä.
---	--	---

Näihin haitan tyyppeihin sisältyy jo riittävä vakavuus.

Eri säännösten välillä ei ole vakiintunutta tärkeys- tai aikajärjestystä. Jos näyttää siltä, että useampaa kuin yhtä määritelmä direktiivin 15 artiklan säännöstä voidaan soveltaa, esittelijän on sovellettava sitä, joka vastaa parhaiten yksittäistä tapausta. On mahdollista että joissakin tapauksissa toissijainen suojelu voisi hyväksyttävästi perustua useampaan kuin yhteen syyhyn.

Kuolemanrangaistus tai teloitus [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
15 artiklan a alakohta	

Kuolemanrangaistus katsotaan sellaisenaan ja kaikissa olosuhteissa vakavaksi haitaksi määritelmädirektiivin 15 artiklan mukaisesti. Rangaistusta ei ole tarvinnut vielä määrätä. Pelkästään todellinen vaara siitä, että palatessa hakijalle voidaan määrätä kuolemanrangaistus, voidaan katsoa riittäväksi perustelemaan toissijaisen suojelun tarve.

Kuten termin ”teloitus” lisäämisestä voidaan päätellä, 15 artiklan a alakohta kattaa myös sen, että ei-valtiolliset toimijat, jotka käyttävät jonkinlaista määräysvaltaa, tappavat henkilön tahallisesti. Se voi sisältää myös ilman oikeudenkäyntiä toteutetun teloituksen, mutta rangaistuksen tahallisuuden ja muodollisuuden tulee täytyä.

Erityisnäkökohdat:

Kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon lykkääminen: Tapauksissa, joissa kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoa on lykätty, mutta kuolemanrangaistusta ei ole itsessään poistettu, hakijalla voi olla todellinen vaara kuolemanrangaistuksesta tai teloituksesta.

Jos todellista vaaraa kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanosta ei voida sulkea pois, tämä voi Tapauksissa, joissa kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoa on lykätty, mutta kuolemanrangaistusta ei ole itsessään poistettu, hakijalla voi olla todellinen vaara kuolemanrangaistuksesta tai teloituksesta.

Kuolemanrangaistuksen vaihtoehdot: Kuolemanrangaistuksen vaihtoehdot, kuten elinkautinen vankeusrangaistus, erityisesti kun vapautumismahdollisuutta ei ole, on myös arvioitava määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan mukaisten mahdollisten suojelutarpeiden osalta.

Poissulkemista koskevat näkökohdat: Joissakin tapauksissa kuolemanrangaistus on voitu määrätä hakijan tekemästä vakavasta rikoksesta tai muista teoista, jotka kuuluvat poissulkemisperusteisiin (direktiivin 12 ja 17 artikla). Vaikka siis määritelmädirektiivin 15 artiklan a alakohdan perusteet täyttyisivät, poissulkemista koskevat näkökohdat on selvitettävä. Katso ”EASON käytännön opas: Poissuljenta”.

Kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus [takaisin tarkistuslistaan]

Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
15 artiklan b alakohta	

Määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohta vastaa olennaisilta osiltaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä saa siten asiaankuuluvia ohjeita sen arvioimiseksi, vastaako kohtelu määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohtaa ja sen käsitteitä:

Oikeuskäytännössä ei usein tehdä selkeää eroa kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun välille, mutta joka tapauksessa siinä edellytetään, että kaltoinkohtelu saavuttaa tietyn vakavuuden asteen.

Vakavuuden arviointi riippuu kaikista tapauksen olosuhteista, kuten kaltoinkohtelun kestosta, sen fyysisistä ja henkisistä vaikutuksista ja joissain tapauksissa uhrin sukupuolesta, iästä ja terveydentilasta. Asiaankuuluvia tekijöitä voivat myös olla kohtelun toteuttamisen tarkoitus ja toimijan aiomukset.

Jos tietyn kohtelun on jo arvioitu olevan vainoa, on katsottava, että myös määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan edellytetty vakavuuden taso on saavutettu.

Kidutus

Kidutus on julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vakava ja tahallinen muoto, johon liittyy erityinen stigma.

Asiaankuuluviissa kansainvälisissä säädöksissä, kuten [kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisessa yleissopimuksessa](#) (kidutuksen vastainen YK:n yleissopimus), kidutuksena pidetään:

- ✓ **tahallista tekoa,**
- ✓ joka aiheuttaa **kovaa kipua tai joko henkistä tai ruumiillista kärsimystä**
- ✓ tietojen tai tunnustuksen saamiseksi kidutuksen kohteena olevalta henkilöltä tai kolmannelta henkilöltä, hänen rankaisemisekseen teosta, jonka hän tai kolmas henkilö on tehnyt tai epäillänsä tehneen, hänen tai kolmannen henkilön pelottelemiseksi tai pakottamiseksi taikka minkälaiseen tahansa syrjintään perustuvasta syystä.

Vaikka kidutuksen vastaisessa YK:n yleissopimuksessa edellytetään, että virkamiehen tai muun virallisessa asemassa olevan henkilön on täytynyt toteuttaa kidutus, määritelmädirektiivissä tehdään selväksi, että vakavan haitan aiheuttajat voivat olla myös muita kuin valtiollisia toimijoita (katso jäljempänä osa ”Vainoa harjoittavat toimijat ja vakava haitta”). Määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohtaan ei tehdä poikkeusta.

Epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus

Kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen välinen ero koskee pikemmin tasoa kuin luonnetta.

Ne kattavat monia erilaisia kaltoinkohtelun muotoja, jotka saavuttavat tietyn vakavuusasteen.

Epäinhimillinen tarkoittaa kohtelua tai rangaistusta, jolla aiheutetaan tahallisesti voimakasta henkistä tai fyysistä kärsimystä (joka ei ylitä kidutuksen rajaa).

Halventava tarkoittaa kohtelua tai rangaistusta, joka aiheuttaa uhrissa pelon, ahdistuksen ja alemmuuden tunnetta, joka voi nöyryyttää tai halventaa tätä.

On korostettava, että erityinen tarkoitus ei ole tarpeen. Sen arviointi, onko kohtelu tai rangaistus epäinhimillinen tai halventava, sisältää myös kyseisen kohtelun/rangaistuksen kohteena olevan henkilön subjektiivisen arvioinnin.

Erityisnäkökohdat:

Asianmukaista terveydenhoitoa ei ole saatavilla: Kidutuksen tai epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen toteuttamisen on oltava tahallista. Siten mahdollinen haitta, joka voi koitua vakavasta sairaudesta kärsivälle hakijalle, jos tämä palautetaan alkuperämaahansa, ei kuulu määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan soveltamisalaan, ellei kyseistä hakijaa jätetä tahallisesti ilman terveydenhoitoa. Vaikka siis se, että asianmukaista terveydenhoitoa ei ole saatavilla, on tärkeä näkökohta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan palauttamiskiellon osalta, se ei kuulu määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan nojalla käsiteltävän epäinhimillisen tai halventavan kohtelun soveltamisalaan. Määritelmädirektiivin mukainen kansainvälisen suojelun myöntäminen edellyttää, että on olemassa vakavan haitan aiheuttaja.

Syytteeseen asettaminen ja rankaiseminen tavanomaisista rikoksista: syytteeseen asettamista ja rankaisemista tavanomaisista rikoksista ei katsota epäinhimilliseksi tai halventavaksi kohteluksi tai rankaisuksi, elleivät raskauttavat olosuhteet tue oletusta siitä, että syytteeseen asettaminen tai rankaiseminen on törkeän epäoikeudenmukaista tai kohtuutonta. Arvioinnissa on myös otettava huomioon, onko oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin noudatettu.

Kannattaa huomata, että epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta tai rankaisemisesta voi olla kyse myös silloin, kun hakija on tehnyt rikkomuksen. Jos tällaisessa tapauksessa todetaan suojelun tarve, poissulkemista koskevat näkökohdat voivat edelleen olla asiaankuuluvia. Katso ”[EASON käytännön opas: Poissuljenta](#)”.

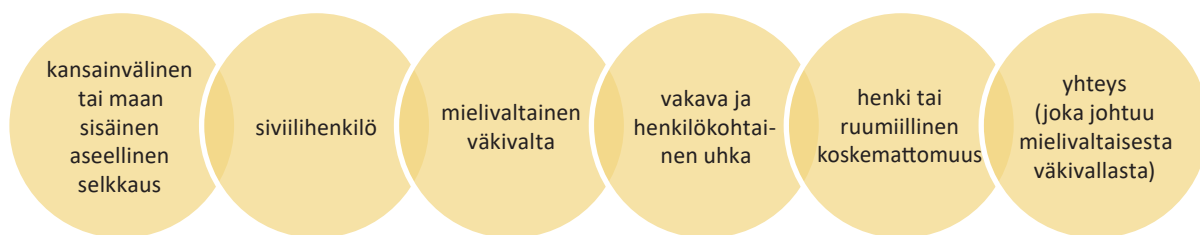
Vapaudenriisto: Valtion on varmistettava, että pidätettynä olevat henkilöt majoitetaan ihmisarvoisissa oloissa. Tällaisen toimenpiteen täytäntöönpanon tapa ja menetelmät eivät saa alistaa henkilöä ahdistukselle tai ahdingolle, jonka voimakkuus ylittää vapaudenriistoon luontaisesti kuuluvan väistämättömän kärsimyksen tason.

Pidätysolosuhteita arvioitaessa voidaan esimerkiksi ottaa huomioon seuraavat tekijät (kasautuvasti): rajallisessa tilassa olevien pidätettyjen henkilöiden määrä, saniteettitilojen riittävyys, lämmitys, valaistus, nukkumisjärjestelyt, ruoka, harrastustoiminta ja yhteydet ulkopuoliseen maailmaan.

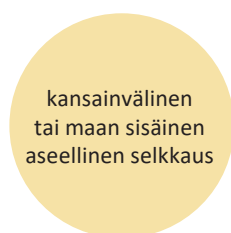
Siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä [takaisin tarkistuslistaan]

Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
15 artiklan c alakohhta	

Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan soveltamiseksi huomioon on otettava muun muassa seuraavat seikat:

Lisäksi on huomattava, että määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan soveltaminen on erittäin riippuvaista alkuperämaan yleisestä tilanteesta. Siksi objektiivisen ja ajantasaisen alkuperämaatiedon arviointi on tämän osalta ratkaisevan tärkeää.

Kansainvälinen tai maan sisäinen aseellinen selkkaus

Kuten Euroopan unionin tuomioistuimien totesi asiassa *Diakité*, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden määritelmää ”aseellisesta selkkauksesta” ei sovelleta määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan puitteissa. Siksi sen arvioimiseksi, onko (kansainvälinen tai maan sisäinen) ”aseellinen selkkaus” käynnissä, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden perusteita ei tarvitse täyttää.

Seuraavat kaksi tekijää riittävät sen toteamiseksi, että määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdassa tarkoitettu aseellinen selkkaus on käynnissä:

- ✓ siihen osallistuu kaksi tai useampia aseistettuja ryhmiä – joko valtion tai muita kuin valtiollisia aseistettuja joukkoja
- ✓ näiden aseistettujen joukkojen välillä on käynnissä yhteenotto.

Aseellisten yhteenottojen voimakkuudesta, asevoimien järjestäytymisen tasosta tai selkkauksen kestosta ei tarvitse tehdä erillistä arviointia.

Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan puitteissa ei myöskään tarvitse tehdä eroa ”kansainvälisten” tai ”maan sisäisten” aseellisten selkkausten välillä, koska säännöstä sovelletaan samalla tavalla kansainvälistä ja maan sisäistä selkkausta koskevissa tilanteissa.

Aseellinen selkkaus voi olla käynnissä vain osassa tiettyä aluetta.

Tilanteen määrittelemiseksi (kansainväliseksi tai maan sisäiseksi) aseelliseksi selkkaukseksi tietyissä alkuperämaissa tai niiden osissa voi olla kansallista ohjeistusta.

Kansalliset ohjeet

Siviilihenkilö

Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan mukaisen suojelun saaminen edellyttää, että kyseessä on siviilihenkilö, koska säännöksen tarkoituksena on suojella vain niitä, jotka eivät osallistu selkkaukseen. Tämä sisältää määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan soveltamisen entisiin sotilaisiin, jotka ovat aidosti ja pysyvästi luopuneet aseellisesta toiminnasta.

Suojelutarpeiden arvioinnissa keskitytään tulevaisuuteen. Tärkein käsiteltävä kysymys on siten se, onko hakija palatessaan siviilihenkilö vai ei. Se, että henkilö on aiemmin osallistunut vihollisuuksiin, ei välttämättä tarkoita, että aseman määrittelyä koskevan direktiivin 15 artiklan c alakohtaa ei sovellettaisi häneen.

Termin ”siviilihenkilö” katsotaan siksi tarkoittavan henkilöä, joka ei ole minkään selkkauksen osapuolen jäsen eikä osallistu vihollisuuksiin. Kun määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan sovellettavuutta arvioidaan sellaisen hakijan osalta, joka on aiemmin osallistunut vihollisuuksiin, voi olla asiaankuuluvaa arvioida esimerkiksi, onko osallistuminen ollut vapaaehtoista vai pakotettua. Aiempien taistelijoiden tapauksessa myös poissulkemista koskevat näkökohdat voivat tulla kyseeseen. (katso ”EASOn käytännön opas: Poissuljenta”).

Aktiivinen osallistuminen vihollisuuksiin ei ole vain sitä, että aseita kannetaan avoimesti, vaan se voi myös sisältää huomattavan logistisen ja/tai hallinnollisen tuen taistelijoille.

Mikäli on epäselvää, onko kyseessä siviilihenkilö, on noudatettava suojeluun suuntautunutta lähestymistapaa, ja katsottava hänet siviilihenkilöksi.

Käytössä voi olla kansallisia lisäohjeita siitä, kuka katsotaan siviilihenkilöksi tai muuksi kuin siviilihenkilöksi tietyssä aseellisessa selkkauksessa.

Kansalliset ohjeet

Mielivaltainen väkivalta

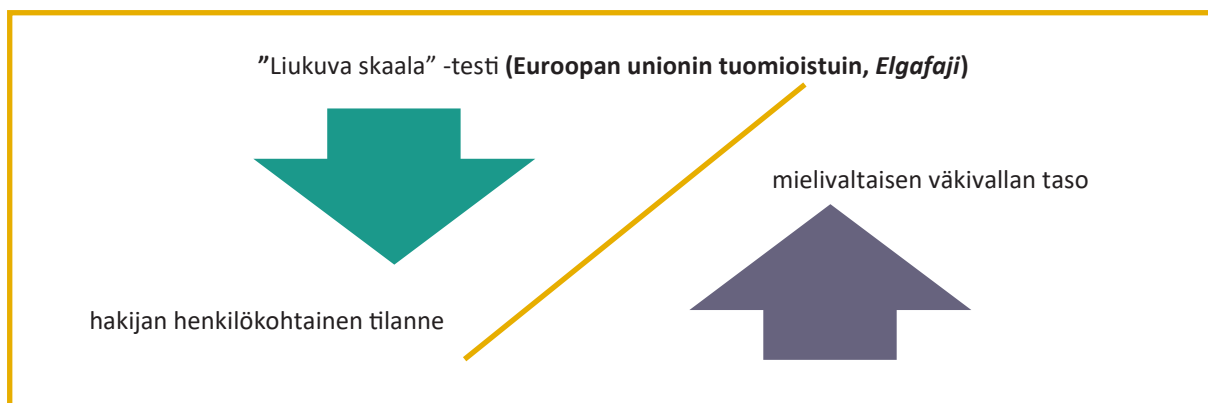
Kuten Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa *Elgafaji* tehdyssä päätöksessä todetaan, termi ”mielivaltainen” merkitsee, että väkivalta voi ulottua henkilöihin riippumatta heidän henkilökohtaisista olosuhteistaan. ”Mielivaltainen” viittaa siten väkivallan luonteeseen eikä sen tasoon.

Mielivaltaisen väkivallan taso voidaan lisäksi erotella seuraavasti:

- I alueet, joilla mielivaltaisen väkivallan aste saavuttaa niin korkean tason, että on olemassa merkittäviä perusteita uskoa, että kyseiseen maahan tai tilanteen mukaan asianomaiselle alueelle palautettu siviilihenkilö joutuisi jo **pelkästään sen takia, että hän on kyseisen maan tai alueen alueella**, todelliseen, määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdassa tarkoitettuun, vakavaan vaaraan
- II alueet, joilla mielivaltainen väkivalta esiintyy, mutta se ei saavuta niin korkeaa tasoa, ja joiden osalta tulisi esittää näyttöä **henkilön olosuhteille ominaisten seikkojen** osalta.

Ensimmäisessä kategoriassa ”pelkkä oleskelu” katsottaisiin poikkeuksellisesti riittäväksi eikä muita lisätekiäjäitä tarvitsisi näyttää toteen.

Toisessa kategoriassa mielivaltaisen väkivallan taso ei saavuta niin korkeaa tasoa eikä pelkkä siviilihenkilön oleskelu johda automaattisesti todelliseen vaaraan, jonka perusteella määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohtaa sovellettaisiin. Näissä tapauksissa katsotaan, että mitä selkeämmin hakija pystyy osoittamaan, että mielivaltainen väkivalta vaikuttaa häneen erityisesti henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvien tekijöiden vuoksi, sitä alempi mielivaltaisen väkivallan taso tarvitaan määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan soveltamiseksi, ja mitä korkeampi tapahtuvan mielivaltaisen väkivallan taso on, sitä vähemmän hakijan henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyviä lisätekiäjäitä edellytetään. Tähän viitataan ”liukuvana skaalana”.

Kun määritetään, tapahtuuko alueella (tai sen osassa) mielivaltaista väkivaltaa, voidaan ottaa huomioon eri indikaattoreita:

- ✓ tapauksien määrä, yleisyys ja esiintymistiheys suhteessa paikallisväestöön
- ✓ menetelmien ja taktiikoiden luonne, myös kohteet
- ✓ siviiliuhrien määrä, (mukaan lukien loukkaantuneet)
- ✓ selkkauksen eri toimijoiden läsnäolo ja kapasiteetti
- ✓ väkivallan maantieteellinen laajuus
- ✓ selkkauksesta johtuva pakolaisuus.

Muut merkittävät vaikutukset jokapäiväiseen elämään, muun muassa liikkumisvapauteen, peruspalvelujen saatavuuteen, terveydenhoitoon, koulutukseen ja siirtymään joutuneiden henkilöiden tilanteeseen palattaessa, voidaan myös ottaa huomioon.

vakava ja
henkilökohtainen
uhka

Vakava ja henkilökohtainen uhka

Verrattuna määritelmädirektiivin 15 artiklan a ja b alakohdan säännöksiin, direktiivin 15 artiklan c alakohdassa määritetty haitta koskee hakijalle aiheutuvaa yleisempää riskiä. Se edellyttää (siviilihenkilön henkeä uhkaavaa) vakavaa ja henkilökohtaista uhkaa nimenomaisten väkivallan tekojen sijasta.

Tämä määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan elementti tulisi arvioida "liukuvan skaalan" sekä mielivaltaisen väkivallan tasojen välisen erottelun valossa.

Tällaisen uhan olemassaolo voidaan poikkeuksellisesti ottaa huomioon, jos aseelliselle selkkaukselle ominaisen mielivaltaisen väkivallan aste saavuttaa niin korkean tason, että on merkittäviä perusteita katsoa, että siviilihenkilöllä, joka palautetaan asiaankuuluvaan maahan tai, soveltuvin osin, asiaankuuluvalla alueella, olisi pelkän kyseisessä maassa tai kyseisellä alueella oleskelun vuoksi todellinen vaara vakavasta uhasta. Jos tällaista mielivaltaisen väkivallan korkeaa tasoa ei saavuteta, tarvitaan henkilökohtaisia tekijöitä, kuten määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan sanamuodossa edellytetään. Tämän osalta tiettyjen hakijoiden voidaan katsoa joutuvan todennäköisemmin mielivaltaisen väkivallan uhriksi henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi.

Henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyviä tekijöitä, jotka on otettava huomioon, ovat muun muassa ikä, sukupuoli, terveys ja vammaisuus, perhesiteiden puuttuminen, taloudellinen tilanne ja maantieteellinen läheisyys alueisiin, joihin väkivalta kohdistuu.

henki tai
ruumiillinen
koskemattomuus

Henki tai ruumiillinen koskemattomuus

Kuten Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa *Elgafaji* antamassa tuomiossa todetaan, määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan soveltamisala on laajempi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan. Sitä on näin ollen tulkittava itsenäisesti, mutta ottaen asianmukaisesti huomioon ihmisoikeudet, sellaisina kuin ne taataan Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.

Hakijan henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen mahdollisesti kohdistuvaa haittaa ei rajoiteta fyysiseen haittaan, vaan se voi sisältää myös vakavan henkisen haitan, silloin kun se johtuu selkeästi selkkauksesta.

yhteys
(joka johtuu
mielivaltaisesta
väkivallasta)

Yhteys (joka johtuu seuraavista)

Yhteyttä koskevavaatimus ("joka johtuu seuraavista") tarkoittaa mielivaltaisen väkivallan ja haitan (siviilin henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvan uhan) välistä syy-seuraussuhdetta.

Syy-yhteyden tulkintaa ei voida rajoittaa haittaan, joka aiheutuu suoraan mielivaltaisesta väkivallasta tai teoista, jotka johtuvat selkkauksen osapuolista.

Se voi tiettyynajaan asti sisältää myös mielivaltaisen väkivallan epäsuoran vaikutuksen aseellisen selkkauksen tilanteissa. Mikäli voidaan osoittaa yhteys mielivaltaiseen väkivaltaan, arvioinnissa voidaan ottaa huomioon tietyt epäsuorat vaikutukset, esimerkiksi rikollisen väkivallan leviäminen lain ja järjestyksen täydellisen romahtamisen vuoksi, välttämättömien selviytymiskeinojen tuhoutuminen, elintarvikehuoltoon liittyvät ongelmat ja terveydenhoidon saatavuus.

Kansainvälisen suojelun tarpeen ilmeneminen sur place -tilanteessa [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Geneven yleissopimus	Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
1 artiklan A kohdan 2 alakohta	5 artikla	

Ehto alkuperämaan ulkopuolella olemisesta ei tarkoita, että hakijan on pitänyt lähteä alkuperämaastaan perustellun vainon pelon tai vakavan haitan todellisen vaaran vuoksi, jotta hänet voidaan tunnustaa pakolaiseksi tai jotta hänelle voidaan myöntää toissijainen suojelu. Asiaankuuluvat olosuhteet voivat ilmetä myöhemmin, ja tätä tilannetta sanotaan *sur place* -tilanteeksi.

Sur place -tilanteet:

<i>Perusteltu aihe pelätä joutuvansa vainotuksi tai todellinen vaara joutua kärsimään vakavaa haittaa voi perustua alkuperämaasta lähdön jälkeisiin tapahtumiin.</i>	Tällä sanamuodolla viitataan hakijan ulkopuolisiin ja tästä riippumattomiin olosuhteisiin, joilla on suoria seurauksia hakijan tilanteeseen ja jotka luovat perustellun vainon pelon tai vakavan haitan todellisen vaaran. Nämä tapahtumat voivat viitata alkuperämaan olosuhteiden huomattavaan muutokseen, muun muassa hakijan alkuperämaassa vallinneiden tekijöiden vahvistumiseen hakijan sieltä lähdön jälkeen. Näiden tapahtumien ei kuitenkaan edellytetä ilmenevän alkuperämaassa. Myös kolmansien osapuolien toimilla voi olla vaikutusta hakijan yksilölliseen tilanteeseen.
<i>Perusteltu aihe pelätä joutuvansa vainotuksi tai todellinen vaara joutua kärsimään vakavaa haittaa voi perustua toimiin, joihin hakija on osallistunut alkuperämaasta lähtönsä jälkeen, erityisesti jos todetaan, että kyseiset toimet perustuvat hakijan alkuperämaassaan omaksumaan vakaumukseen tai suuntautumiseen ja ilmentävät sitä.</i>	Kun käsitellään hakijan toimiin liittyviä <i>sur place</i> -tilanteita, esittelijän on arvioitava, ovatko vainoa harjoittavat toimijat todennäköisesti tietoisia hakijan vakaumuksista tai toimista ja suhtautuvat niihin epäsuotuisasti siten, että hakijalla olisi perusteltu vainon pelko tai vakavan haitan todellinen vaara. Peruste, joka liittyy siihen, että ”kyseiset toimet perustuvat hakijan alkuperämaassaan omaksumaan vakaumukseen tai suuntautumiseen ja ilmentävät sitä”, ei edellytä, että niitä olisi osoitettu aiemmin alkuperämaassa. Siitä olisi kuitenkin hyötyä sen perustelemiseksi, että hakija on omaksunut nämä suuntaukset tai vakaumukset aiemmin.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että hakemuksen myöhemmässä vaiheessa tehneelle hakijalle ei yleensä myönnetä pakolaisasemaa, jos vaara joutua vainotuksi perustuu olosuhteisiin, jotka hakija on itse aiheuttanut alkuperämaasta lähdön jälkeen (määritelmädirektiivin 5 artiklan 3 kohta), sanotun kuitenkin rajoittamatta Geneven yleissopimuksen soveltamista. Tällaisen poikkeuksen käyttöönottoa koskevan mahdollisuuden tarkoituksena on välttää kansainvälisen suojelun järjestelmän väärinkäyttöä. On kuitenkin pantava merkille, että arvioitaessa sitä, onko hakijan pelko perusteltu, keskitytään aina tulevaisuuteen, ja että palauttamiskiellon periaatetta on noudatettava kaikissa tapauksissa.

Kansallinen lainsäädäntö ja ohjeet

Vainon tai vakavan haitan harjoittajat [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Geneven yleissopimus	Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
1 artiklan A kohdan 2 alakohta	6 artikla	

Vainon tai vakavan haitan harjoittajia ovat muun muassa:

Valtio

- Valtion käsitettä on tulkittava laajasti. Se sisältää oikeudelliset ja tosiasialliset elimet ja voi kattaa kaikki virkamiehet, jotka suorittavat valtion tehtäviä, riippumatta siitä, kuuluvatko he valtion oikeudelliseen, täytäntöön panevaan vai lainsäädännölliseen haaraan, sekä siitä, millä tasolla he työskentelevät.
- Vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia valtiollisia toimijoita voivat myös olla henkilöt tai tahot, joilla on valtuudet käyttää julkista valtaa; yksityisiä henkilöitä tai ryhmiä, jotka toimivat sellaisten elinten tai yksikköjen ohjauksessa tai hallinnassa, joilla on valtuudet käyttää julkista valtaa; tai valtion virkamiehiä, jotka toimivat lakisääteisen valtansa soveltamisalan ulkopuolella.

Valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt

- Kun puolueet tai järjestöt pitävät valvonnassa valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta, ne voivat *tosiasiallisesti* olla valtiollisia toimijoita, koska ne käyttävät julkisen vallan elementtejä, kun julkista valtaa ei *oikeudellisesti* ole.
- Valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävien puolueiden tai järjestöjen ja muiden kuin valtiollisten toimijoiden välinen raja ei ole aina selkeä.

Muut kuin valtiolliset toimijat

- Tämä käsite sisältää kaikki muut kuin valtiolliset toimijat, kuten klaanit ja heimot, kapinallisryhmät, rikollisryhmät, perheenjäsenet jne.

Vainon harjoittajat ovat aseman määrittelyä koskevassa prosessissa keskeinen tekijä. Vainon tai vakavan haitan on oltava aina tietyn toimijan käyttäytymistä.

Suojelu alkuperämaassa [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Geneven yleissopimus	Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
1 artiklan A kohdan 2 alakohta	7 artikla	

Kansainvälinen suojelu on toissijaista alkuperämaassa saatavilla olevaan suojeluun nähden. Tämän vuoksi alkuperämaassa saatavilla olevan suojelun arviointi on pakollinen vaihe kansainvälisen suojelun tarpeen analyysissä, ja se on tehtävä, jos esittelijä on aiemmin määrittänyt, että on olemassa todellinen vainon tai vakavan haitan vaara, jos hakija palautetaan tämän alkuperämaan kotialueelle.

Esittelijän on ensin harkittava, onko hakijan alkuperämaan kotialueella suojelua saatavilla. Jos suojelua ei ole saatavilla, voidaan tutkia, onko maassa muita turvallisia alueita.

Sen, onko suojelua saatavilla vai ei, ei tarvitse liittyä vainon syihin. Kun suojelua ei ole tarjolla, tai sitä ei ole tarjolla riittävästi, tämä osoittaa suojelun puuttumista. Suojelun tarjoajien motiivit tai syrjivät syyt eivät ole edellytys. On kuitenkin pantava merkille, että jos suojelun puuttuminen on tahallista, tämä voidaan katsoa vainoksi tai vakavaksi haitaksi.

Seuraavassa taulukossa esitetään tekijät, jotka on otettava huomioon arvioitaessa, onko vainolta tai vakavalta haitalta saatavissa suojelua:

Suojaus alkuperämaassa:		
Suojelun tarjoajat...	...ovat...	...tarjoamaan suojelua, joka on
Valtio	halukkaita	tehokasta
		
valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina	kykeneviä	pysyvää
		
		saatavilla

Suojelun tarjoajat [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Luettelo suojelun tarjoajista on **tyhjentävä**:

- valtio**

Valtio on tavallisesti suojelun ensisijainen tarjoaja. Se sisältää kaikki elimet, jotka harjoittavat lainsäädännöllisiä, toimeenpanevia, oikeudellisia tai muita toimintoja millä tahansa tasolla eli keskus-, liittovaltio-, alue-, lääni- tai paikallistasolla.

Joissakin tapauksissa myös yksityisille tahoille voidaan myöntää valtion valtuudet ja antaa niille vastuu suojelun tarjoamisesta valtion valvonnassa. Tämän tulee johtua valtion suorittamista toimenpiteistä.

Valtion on pidettävä valvonnassaan koko alkuperämaan aluetta tai ainakin sen huomattavaa osaa, jotta se voidaan katsoa suojelun tarjoajaksi. Joissakin tapauksissa valtio voi saada suojelun tarjoajana apua puolueilta ja järjestöiltä, mukaan lukien kansainvälisiltä järjestöiltä, suojelutehtävän täyttämiseksi. Tämä ei kuitenkaan saa vaikuttaa siihen, että alue tai sen huomattava osa on valtion valvonnassa.

Valtio: halukas

Valtio ei ole halukas tarjoamaan suojelua erityisesti silloin, kun se itse harjoittaa vainoa, aiheuttaa vakavaa haittaa tai sietää kyseisiä tekoja.

Kun valtio tai valtion viranomaiset harjoittavat vainoa tai aiheuttavat vakavaa haittaa, ennakko-oletuksena on, ettei suojelua tosiasiallisesti ole hakijan saatavilla. Tämä ennakko-oletus on kuitenkin kumottavissa, ja tiettyjä poikkeuksia voidaan soveltaa (esimerkiksi, kun uhka on peräisin paikallisviranomaiselta, ja keskusviranomainen on halukas ja kykenevä tarjoamaan suojaa).

Valtio: kykenevä

Pelkkä suojeluhalukkuus ei riitä, ellei siihen ole kykyä.

Valtio ei ole kykenevä tarjoamaan suojelua, jos sillä ei ole tarvittavaa valtaa tai resursseja.

Tämän osalta on kiinnitettävä erityistä huomiota tilanteisiin, joissa alkuperämaassa on vasta äskettäin tapahtunut vallanvaihto tai jos maassa on käynnissä hätätila.

Molempien ehtojen on täyttyvä. Hakijalle ei ole tarjolla suojelua jos valtio on halukas tarjoamaan suojelua mutta ei ole kykenevä siihen tai se on kykenevä mutta ei halukas.

Valtion haluttomuus ja/tai kyvyttömyys tarjota suojelua voi liittyä erityisesti hakijan yksittäistapaukseen tai se voi olla luonteeltaan yleistä ja koskea siten myös hakijaa.

- Puolueet ja järjestöt, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina**

Puolueet ja järjestöt voidaan katsoa suojelun tarjoajiksi, jos ne täyttävät kaikki seuraavat vaatimukset:

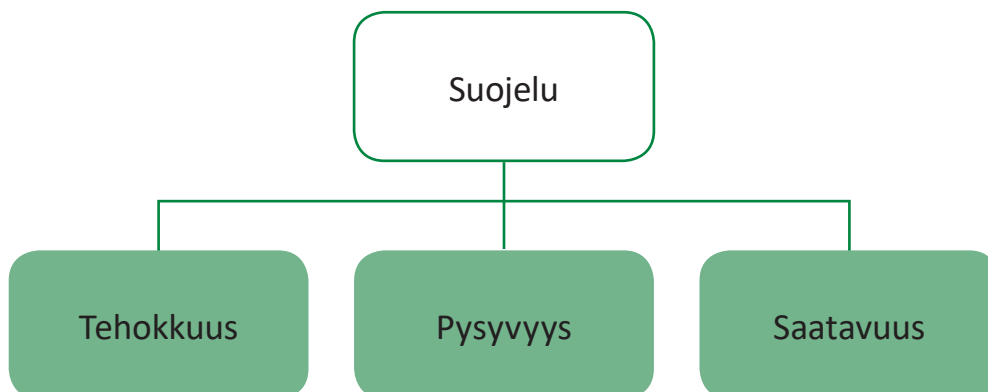

Jotta voidaan katsoa, että puolueet tai järjestöt pitävät valtion aluetta tai sen huomattavaa osaa valvonnassaan, on vahvistettava, että ne suorittavat olennaisia hallituksen tehtäviä. Tätä on käsiteltävä yhdessä niiden suojelun tarjoamista koskevan tosiasiallisen kyvyn kanssa, ja sen on oltava tehokasta ja pysyvää.

Puolueiden ja järjestöjen halu ja kyky tarjota suojelua on arvioitava samojen standardien mukaisesti kuin mitä sovelletaan valtion suojeluun.

Suojelun laatu

Alkuperämaassa annettavan suojelun on täytettävä seuraavat kolme kumulatiivista ehtoa:

► Tehokkuus [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Suojelua tarjotaan yleensä silloin, kun suojelun tarjoajat toteuttavat kohtuullisia toimenpiteitä estääkseen vainon tai vakavan haitan muun muassa siten, että niillä on tehokas oikeusjärjestelmä vainoksi tai vakavaksi haitaksi katsottavien toimien toteamiseksi, niistä syytteen asettamiseksi ja niistä rankaisemiseksi, ja kun hakijalla on mahdollisuus saada tällaista suojelua.

Sillä, toteuttaako suojelun tarjoaja **”kohtuullisia toimenpiteitä”**, tarkoitetaan sitä, mitä toimenpiteitä voidaan kohtuullisesti odottaa, jotta hakijan pelkäämä vaino tai vakava haitta voidaan estää. Se, mikä voidaan katsoa kohtuulliseksi toimenpiteeksi, riippuu myös pelätyn haitan vakavuudesta. Tiettyjä kaltoinkohtelun tasoja ei voida sulkea pois, vaikka vainon tai vakavan haitan estämiseksi on toteutettu kohtuullisia toimenpiteitä.

Vainoksi tai vakavaksi haitaksi katsottavat teot kuuluvat tavallisesti vakavuutensa vuoksi rikosoikeuden soveltamisalaan. Pelkästään vainoksi tai vakavaksi haitaksi katsottavien toimien toteaminen, niistä syytteen asettaminen ja niistä rankaiseminen niiden tapahtumisen jälkeen eivät täytä tehokkaan suojelun vaatimusta. Suojelun tarjoajien on toteutettava kohtuullisia toimenpiteitä tällaisten haitallisten toimien estämiseksi ja niiden toteutumisen riskin vähentämiseksi.

Arvioitaessa, voidaanko tehokasta suojelua tarjota, voidaan ottaa huomioon sellaisia tekijöitä kuin ihmisoikeustilat, korruptio, resurssien riittävyys, lainvalvontakäytännöt, oikeuslaitoksen riippumattomuus jne.

► Pysyvyys [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Koska kansainvälisen suojelun tarpeen tutkimisessa keskitytään tulevaisuuteen, on olennaisen tärkeää arvioida, onko suojelu alkuperämaassa luonteeltaan pysyvää vai ei.

Tätä tekijää arvioitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota puolueiden tai järjestöjen, myös kansainvälisten järjestöjen, joilla on valtio tai huomattava osa valtion alueesta valvonnassaan, tarjoamaan suojeluun, koska niiden valvonta on tavallisesti väliaikaista.

► Saatavuus [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Hakijan mahdollisuus saada suojelua alkuperämaassa on arvioitava suojelun oikeudellisten ja käytännön esteiden kannalta. Nämä esteet voivat liittyä hakijan henkilökohtaiseen tilanteeseen, syrjintään, kulttuurisiin esteisiin, vainon tai vakavan haitan harjoittajien asemaan jne.

Kun valtio on vainon tai vakavan haitan harjoittaja, voidaan olettaa, että suojeluun ei ole mahdollisuutta. Tämä liittyy valtion halukkuutta koskevaan vaatimukseen.

Jotta voidaan todeta, että suojeluun ei ole mahdollisuutta, on osoitettava, että

- hakija on pyytänyt alkuperämaan toimivaltaisilta viranomaisilta suojelua siinä onnistumatta tai

- hakija ei olisi saanut suojelua, vaikka olisi pyytänyt sitä, kuten siinä tapauksessa, että suojelua ei yleisesti ole saatavilla tai että pyytäminen olisi ollut tuloksetonta tai jopa vaarallista

Kaikkien kotimaisten oikeussuojakeinojen käyttö alkuperämaassa ei kuitenkaan ole edellytyksenä sen vahvistamiselle, että vainolta tai vakavalta haitalta suojeluun ei ole mahdollisuutta. Hakijan henkilökohtaiset olosuhteet on otettava asianmukaisesti huomioon erityisesti, jos suojelun tarjoaja on kaltoinkohdellut hakijaa tai jos suojelun tarjoaja ei ole aikaisemmin onnistunut suojelemaan hakijaa vainolta tai vakavalta haitalta.

Sisäisen paon mahdollisuus [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Geneven yleissopimus	Määritelmädirektiivi	Kansallinen lainsäädäntö
1 artiklan A kohdan 2 alakohta	8 artikla	

Jos suojelua ei ole saatavilla alkuperämaan kotialueella, on tutkittava, onko maassa muita turvallisia alueita.

Esittelijä voi siten määrittää, että hakija ei ole kansainvälisen suojelun tarpeessa, jos alkuperämaan jossakin osassa hakijalla ei ole perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi tai todellista vaaraa joutua kärsimään vakavaa haittaa tai hänellä on mahdollisuus saada suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan.

Esittelijän on osoitettava, että alkuperämaan tietyllä alueella on saatavilla suojelua. Esittelijän on määritettävä tämä alue.

Seuraavat kolme kumulatiivista kriteeriä on täytettävä, jotta voidaan katsoa, että hakijan alkuperämaan **tietyssä osassa** on sisäisen paon mahdollisuus:

Kyseinen maan osa on hakijalle **turvallinen**.

Hakijalla on mahdollisuus päästä kyseiseen maan osaan.

Hakijan voidaan **kohtuudella odottaa asettuvan** sinne.

Hakijan ei ole tarvinnut ennen kansainvälisen suojelun hakemista käyttää kaikkia mahdollisuuksia saada suojelua alkuperämaan eri osassa. Arvioinnissa keskitytään siihen, onko kyseinen vaihtoehto käytettävissä, kun päätös tehdään.

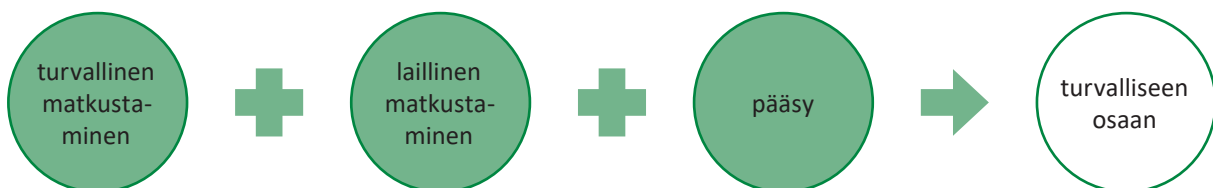
► Turvallisuus alkuperämaan osassa [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)

Alue on turvallinen hakijalle joko siksi, että siellä hänellä ei ole perusteltua pelkoa vainosta tai vakavasta haitasta tai että hänellä on kyseisessä maan osassa mahdollisuus suojeluun vainolta tai vakavalta haitalta.

Vainon tai vakavan haitan puuttuminen	<ul style="list-style-type: none"> • kotialueelta peräisin olevan alkuperäisen vainon tai vakavan haitan puuttuminen: vainon tai vakavan haitan harjoittajan vaikutusalue <p style="text-align: center;">ja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vainosta tai vakavasta haitasta ei ole potentiaalisia uusia muotoja. <p>Jos valtio on vainon tai vakavan haitan harjoittaja, alkuperämaassa ei tavallisesti ole turvallista aluetta, koska valtiolla on yleensä toimivalta koko alueellaan.</p>
tai	
Mahdollisuus suojeluun vainolta tai vakavalta haitalta	<p>Kyseessä olevalla alueella annettavan suojelun on täytettävä samat pakolliset vaatimukset kuin vainolta tai vakavalta haitalta suojelun alkuperämaan kotialueella (katso alaosio ”Suojelun laatu”).</p> <p>Jos valtio on vainon tai vakavan haitan harjoittaja, oletetaan, että hakijan saatavilla ei ole tehokasta suojelua, koska valtiolla on yleensä toimivalta koko alueellaan.</p> <p>Jos valtio suvaitsee tai sietää muiden kuin valtiollisten toimijoiden suorittamaa vainoa tai vakavaa haittaa, on tutkittava muiden kuin valtiollisten toimijoiden vaikutus sisäisen suojelun vaihtoehdon osalta käsiteltävällä alueella.</p>

► **Pääsy alkuperämaan osaan [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)**

Jotta voidaan katsoa, että sisäisen suojelun vaihtoehto on saatavilla hakijan alkuperämaassa, ei riitä, että esittelijä määrittää turvallisen osan maassa. Hakijan on voitava matkustaa turvallisesti ja laillisesti tuohon maan osaan, ja hänellä on oltava pääsy sinne.

- **Turvallinen matkustaminen** tarkoittaa, että on olemassa turvallinen reitti, jota pitkin hakija käytännössä matkustaa ilman kohtuuttomia hankaluuksia, jotta hän pääsee alkuperämaan turvalliseen osaan ilman vakavaa vaaraa.
- **Laillinen matkustaminen** tarkoittaa, että hakijan matkustamiselle turvalliselle alueelle ei ole oikeudellisia esteitä.
- Tämä tarkoittaa etenkin sitä, että jos hakijan on kuljettava kolmannen maan läpi päästäkseen turvalliselle alueelle, hänen on voitava tehdä se laillisesti.
- **Pääsy alueelle** tarkoittaa, että turvallista aluetta valvova toimija antaa hakijalle luvan mennä alueelle.

► **Sen määrittäminen, onko hakijan asettuminen alkuperämaan johonkin osaan kohtuullista [\[takaisin tarkistuslistaan\]](#)**

Kohtuullisuuden testaamisessa käytetään **oikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa**. Erityisesti perustarpeet on taattava, muun muassa ruoka, suoja ja hygienia. Lisäksi on otettava asianmukaisesti huomioon henkilön mahdollisuus varmistaa oma ja perheensä toimeentulo, perusterveydenhuolto ja lasten koulutus.

Sen arvioinnissa, onko hakijan kohtuullista asettua kyseiseen maan osaan, on otettava huomioon hakijan yksilölliset olosuhteet, kuten ikä, sukupuoli, terveydentila, yhteiskunnallinen tausta ja koulutustausta, perhe ja sosiaaliset siteet, kieli, sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuminen jne.

Kansalliset ohjeet

Haluttomuus turvautua alkuperämaan suojeluun

Jos alkuperämaassa on saatavilla suojelua, hakija voi joissakin tapauksissa olla haluton turvautumaan kyseiseen suojeluun perustelluista syistä.

Hakijan haluttomuuden turvautua alkuperämaan suojeluun (myös alkuperämaan toisessa turvallisessa osassa saatavilla olevaan suojeluun) on liityttävä hänen vainon pelkoonsa tai vakavan haitan vaaraan.

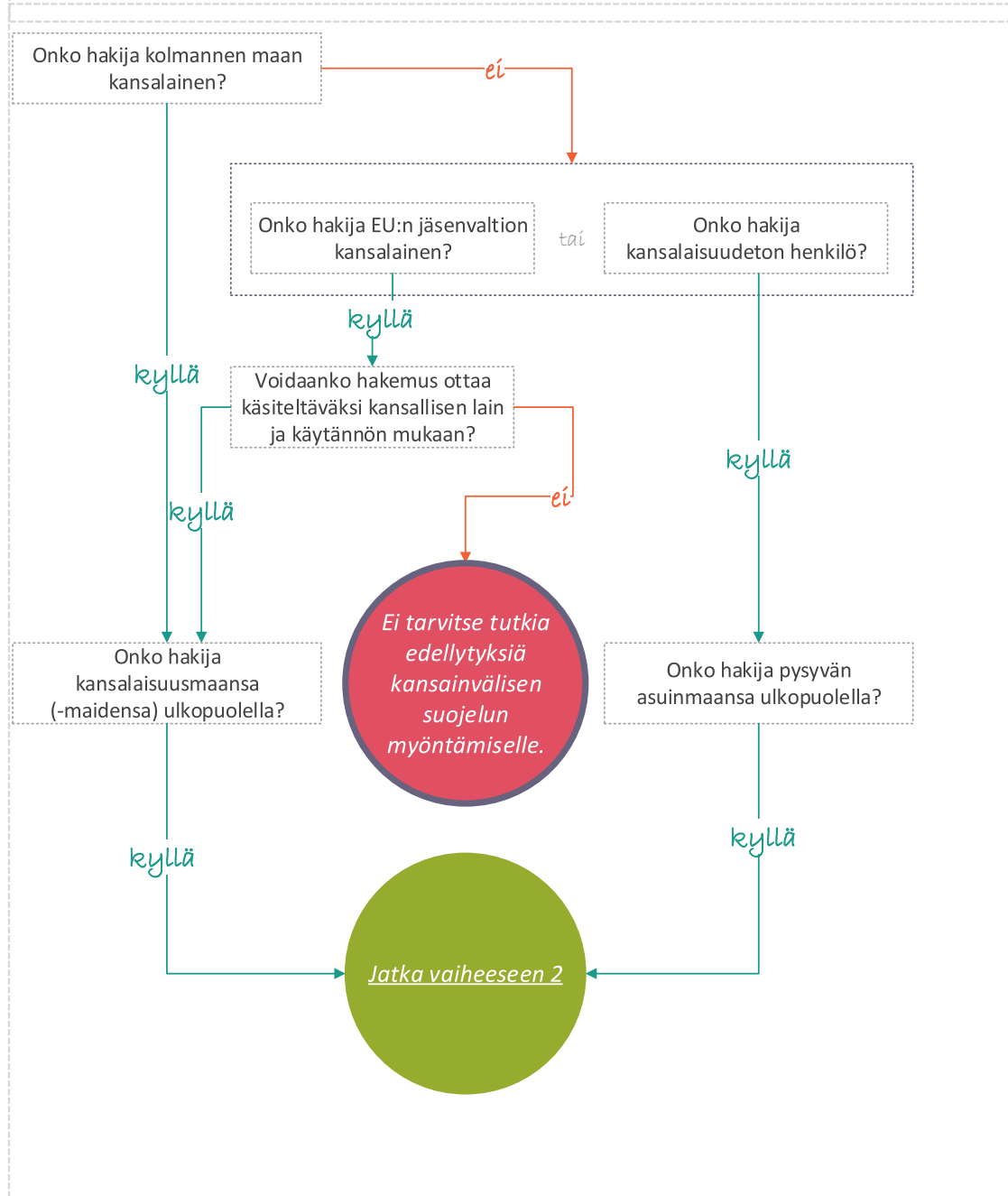
Traumaattiset kokemukset ja niiden pysyvät seuraukset voivat muodostaa pakottavia syitä hakijan haluttomuudelle turvautua alkuperämaan suojeluun.

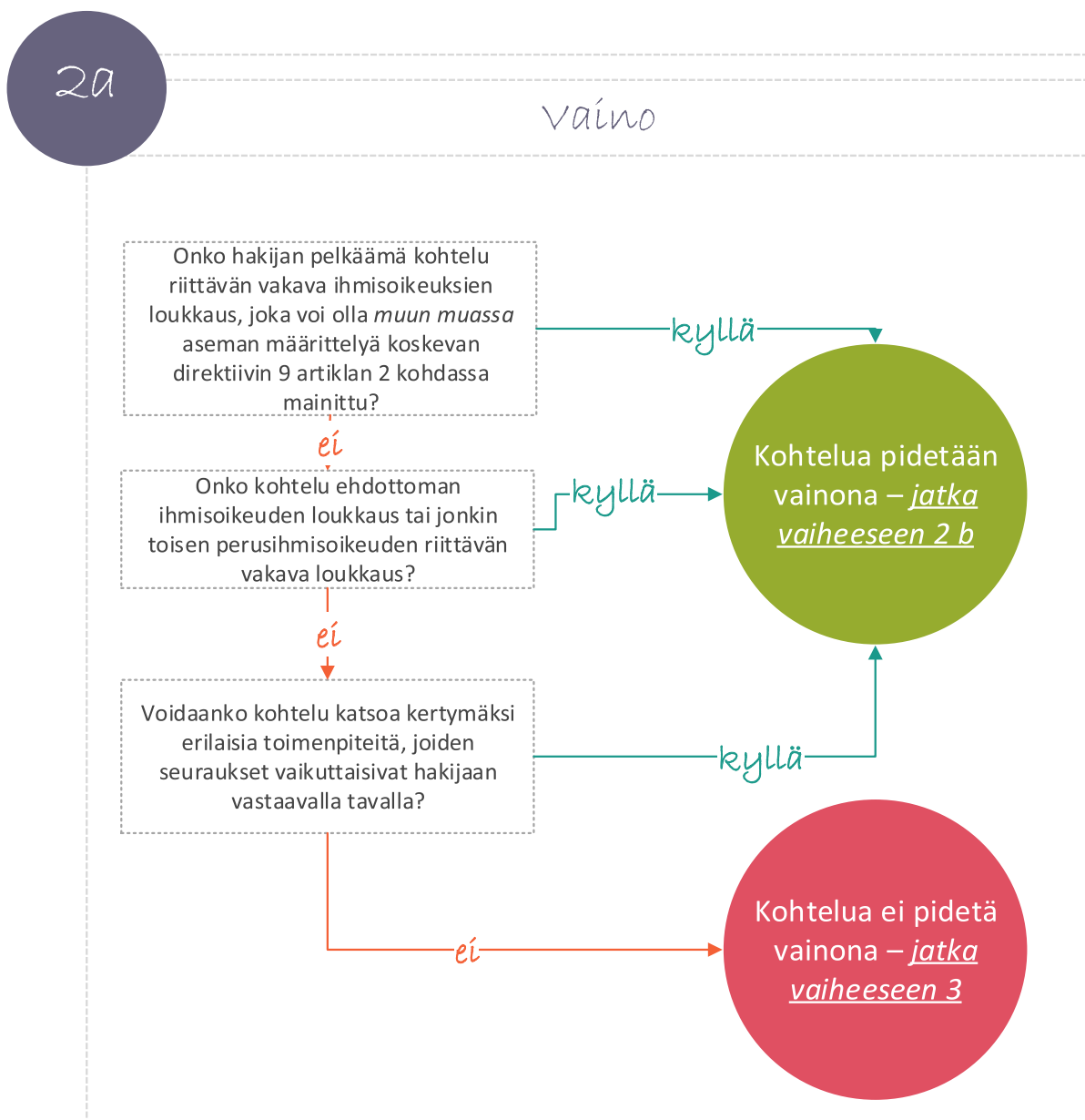
KAAVIOT

- ▶ *visuaalinen vaiheittainen opas esittelijälle yksilöllisen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimiseen*

1

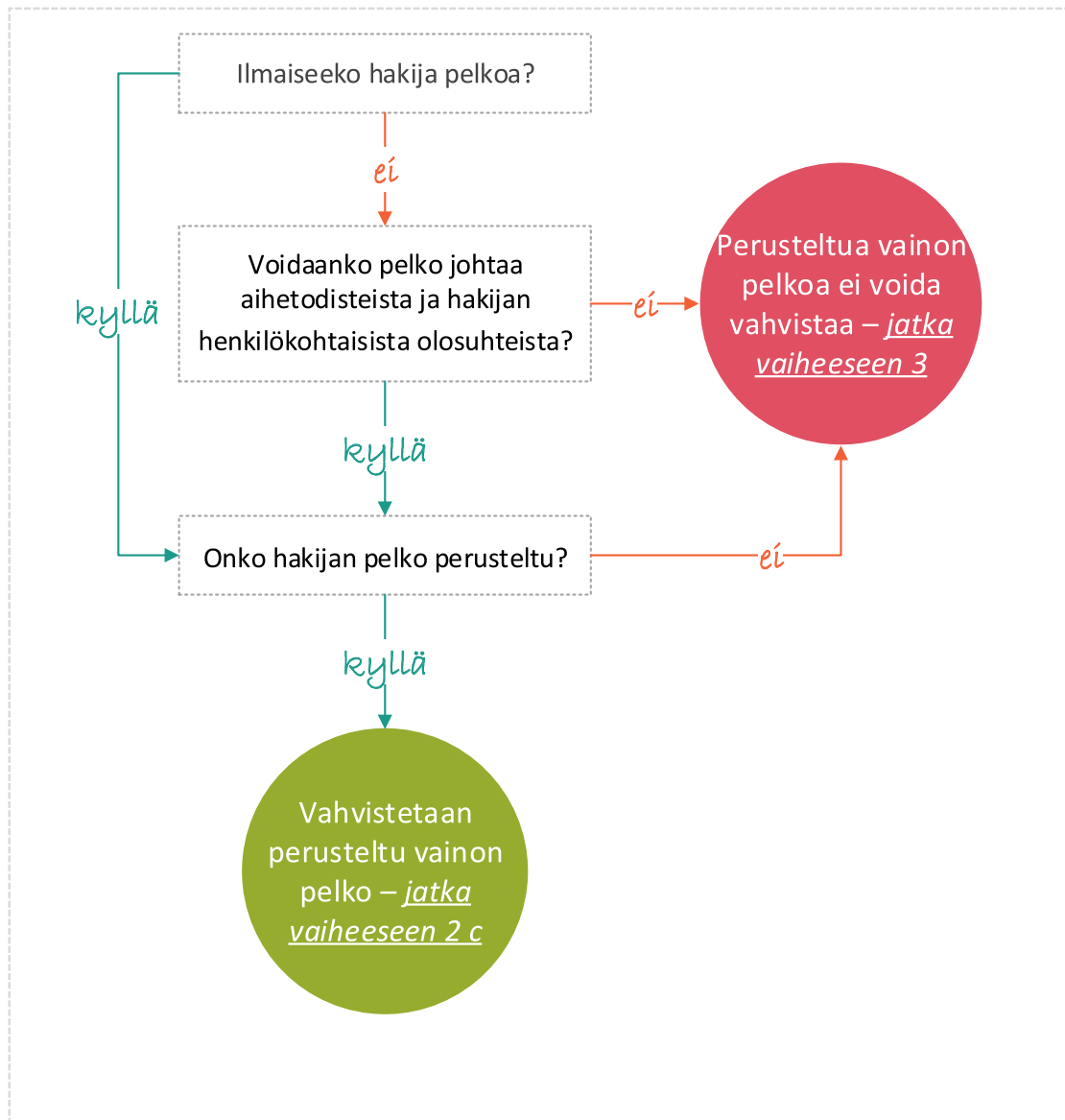
Alustavat näkökohdat: henkilökohtainen ja alueellinen soveltamisala

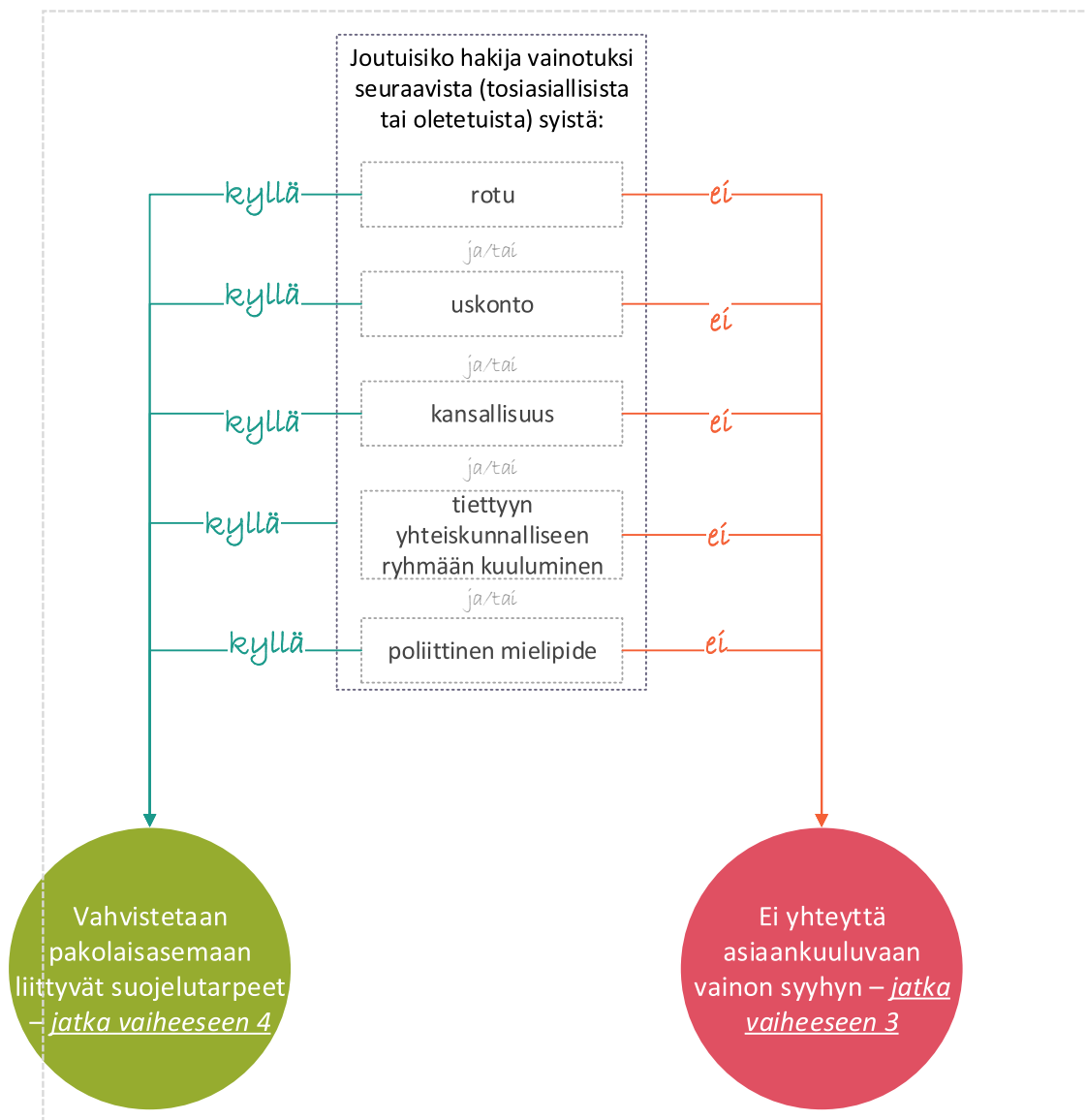
2b

Perusteltu pelko

2c

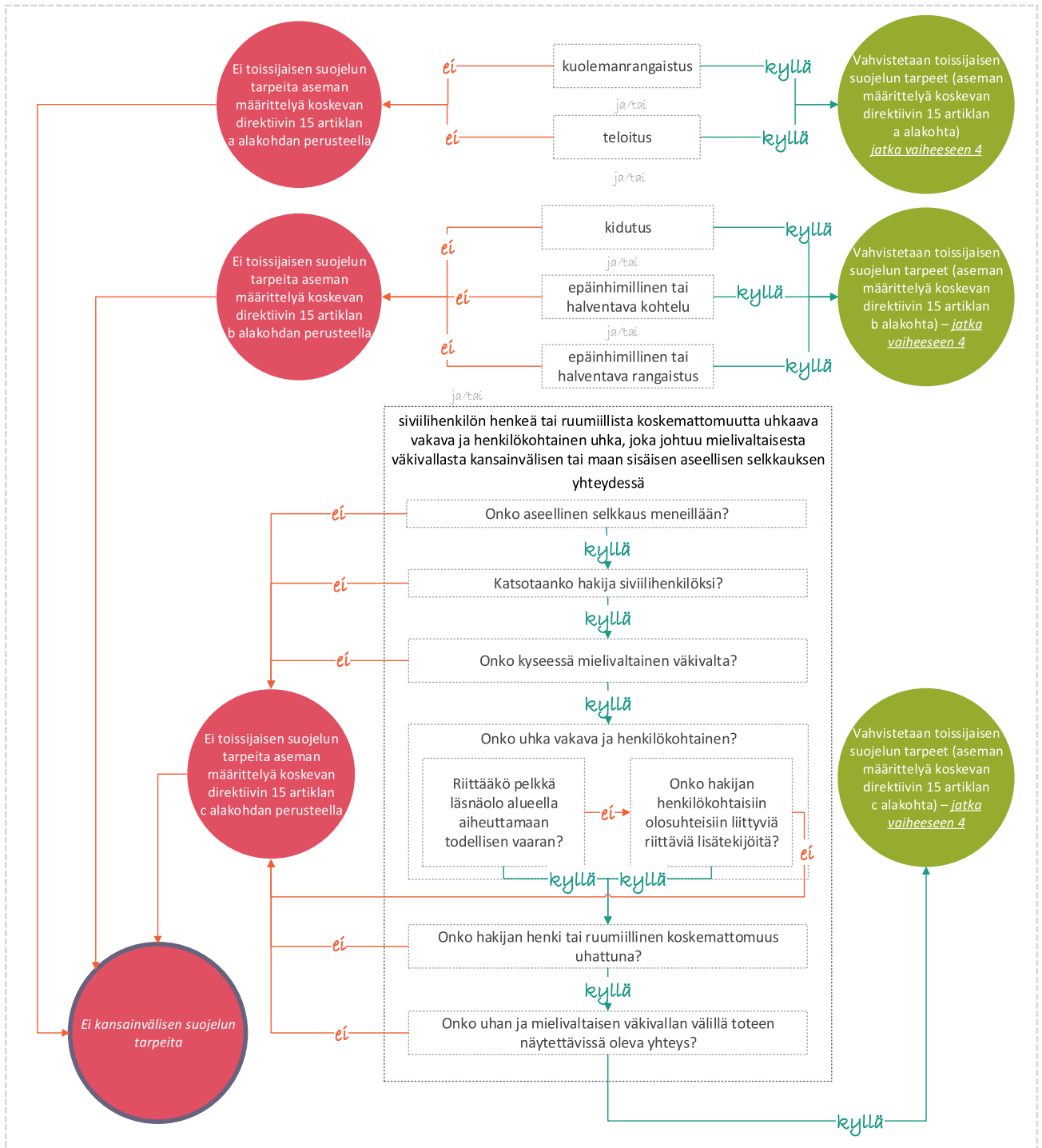
vainon syy

3

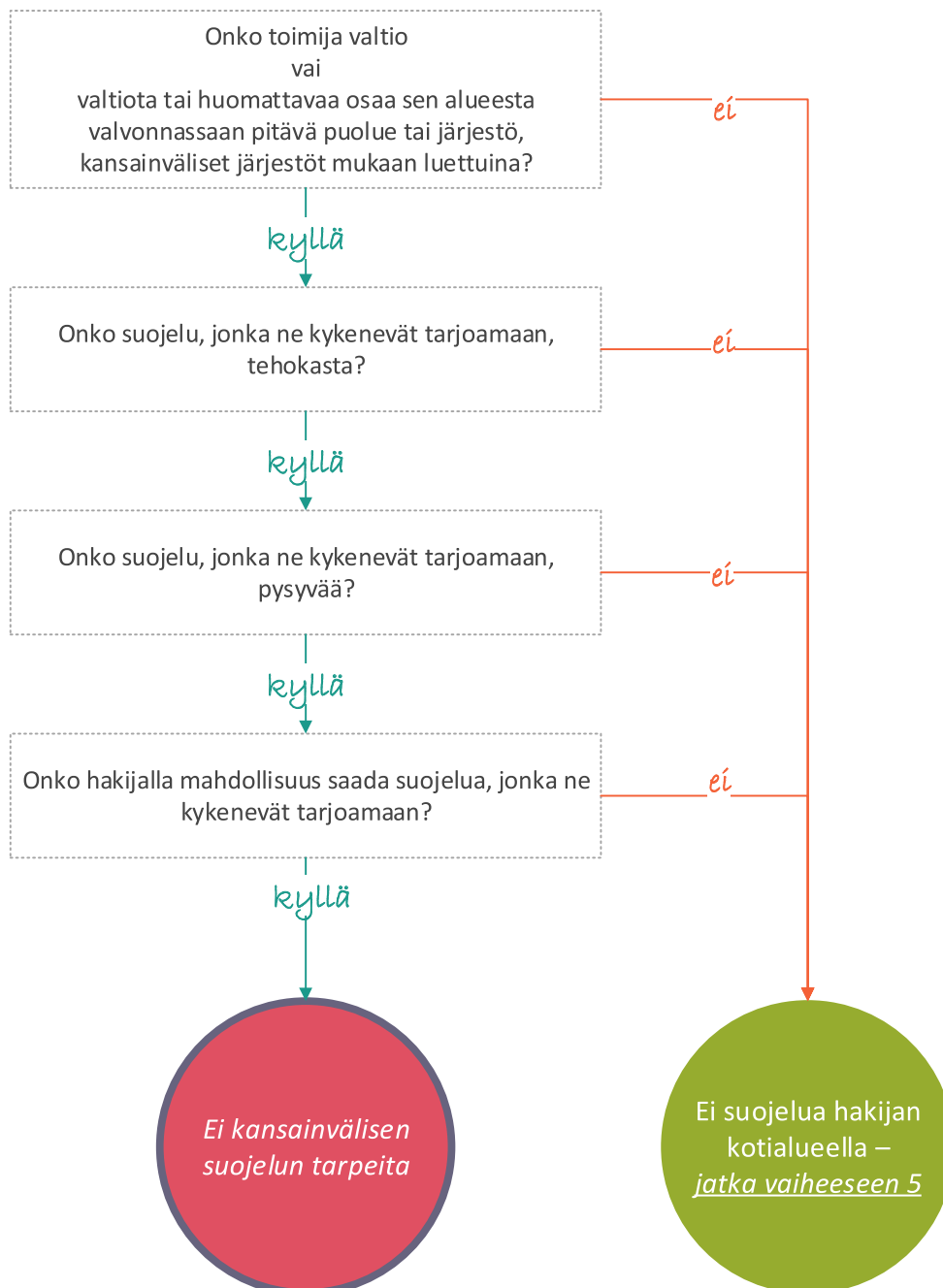
Toissijainen suojele

Onko olemassa perusteltu todennäköisyys, että hakija kohtaisi jonkin seuraavista vakavista haitoista?

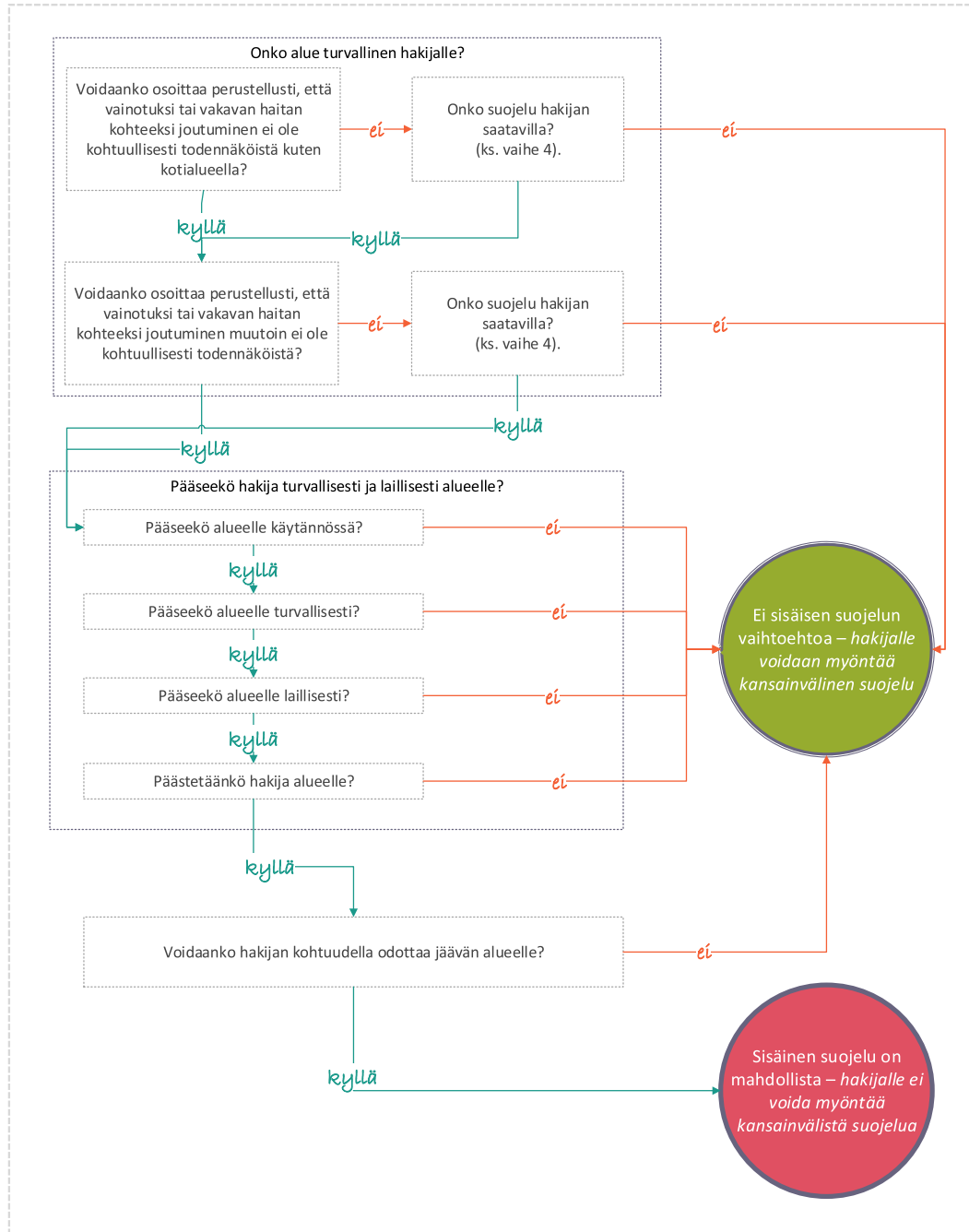
4

Suojaus alkuperämaassa

5

Sisäisen paon mahdollisuus

LÄHDELUETTELO

- ▶ *viittaukset lainsäädäntöön, asiaankuuluvaan oikeuskäytäntöön ja lisäresursseihin*
- ▶ *tyhjiin kohtiin lisätään viittauksia kansalliseen lainsäädäntöön ja oikeuskäytäntöön*

Hyödylliset linkit

- ✓ **APD** – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämisestä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä
- ✓ **CJEU** – Euroopan unionin tuomioistuin
- ✓ **ECHR** – Euroopan ihmisoikeussopimus
- ✓ **ECtHR** - Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
- ✓ **Yleissopimus** – Vuoden 1951 pakolaisten asemaa koskeva Geneven yleissopimus
- ✓ **ICJ** – Kansainvälinen tuomioistuin
- ✓ **Aseman määrittelyä koskeva direktiivi** – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle

Muut resurssit

YK:n pakolaisvaltuutetun käsikirja ja ohjeet pakolaisaseman määrittelyä koskevista menettelyistä ja kriteereistä vuoden 1951 yleissopimuksen ja vuoden 1967 pakolaisasemaa koskevan pöytäkirjan mukaisesti, muut ohjeet, poliittiset asiakirjat ja YK:n pakolaisvaltuutetun toimeenpanevan komitean ja pysyvän komitean päätelmät ovat **täällä**.

Oikeudelliset viitteet ja asiaankuuluva oikeuskäytäntö

Tätä yhteenvetoa oikeudellisista viitteistä ja oikeuskäytännöstä ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi viittaustyökaluksi. Sen tarkoituksena on vain antaa käytännön ohjeita hakemuksen käsittelystä vastaavalle virkailijalle viittaamalla joihinkin tärkeimmistä säännöksistä ja oikeuskäytännöstä.

Seuraavat viittaukset on järjestetty aiheen mukaan. Mahdollisuuksien mukaan on lisätty hyperlinkki oikeuskäytäntöön ja täydentäviin säädöksiin viittaamisen helpottamiseksi.

Yleiset periaatteet

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
<p>Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta</p> <p>Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 2 artiklan d ja f alakohta</p> <p>Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 4 artiklan 3 kohta</p>	<p>✓ CJEU, H. N. vastaan Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irlanti, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus, asia C-604/12, tuomio 8. toukokuuta 2014, EU:C:2014:302, 35 kohta. (pakolaisaseman ensisijaisuus)</p> <p>✓ CJEU, M. M. vastaan Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irlanti, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus, asia C-277/11, tuomio 22. marraskuuta 2012, EU:C:2012:744, 64 kohta. (päätöksentekoprosessin vaiheet)</p>
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Henkilökohtainen ja alueellinen soveltamisala

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
<p>Pakolaisten oikeusasemaa koskevan Geneven yleissopimuksen vuoden 1967 pöytäkirja</p> <p>Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 2 artiklan d ja f alakohta</p> <p>Valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskeva yleissopimus, 360 UNTS 117, 28. syyskuuta 1954</p> <p>Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta tehty pöytäkirja (N:o 24)</p>	<p>✓ ICJ, <i>asia Nottebohm (Liechtenstein vastaan Guatemala)</i>, tuomio 6. huhtikuuta 1955, toinen vaihe, ICJ:n raportit 1955, sivut 23–24. (kansallisuuden osoittaminen)</p> <p>✓ CJEU, <i>X ja X vastaan Belgian valtio</i>, asia C-638/16 PPU, tuomio 7. maaliskuuta 2017, ECLI:EU:C:2017:173, 49 ja 51 kohta. (aseman määrittelyä koskevan direktiivin alueellinen soveltamisala)</p>
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Pakolaisasema: Perusteltu pelko tulla vainotuksi

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
<p>Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta</p> <p>Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 9 artikla</p> <p>Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 4 artiklan 4 kohta</p> <p>Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, YK:n yleiskokous, päätöslauselma 217 (III), 10. joulukuuta 1948</p> <p>Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (KP-yleissopimus), 999 UNTS 171, 16. joulukuuta 1966</p> <p>Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus, 660 UNTS 195, 7. maaliskuuta 1966</p> <p>Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, 1249 UNTS 13, 18. joulukuuta 1979</p> <p>Yleissopimus lapsen oikeuksista, 1577 UNTS 3, 20. marraskuuta 1989</p>	<p>✓ CJEU, <i>Andre Lawrence Shepherd vastaan Saksan valtio</i>, asia C-472/13, tuomio 26. helmikuuta 2015, ECLI:EU:C:2015:117, 25–26 kohta (vainon yksilöllisen arviointi); 46, 49 ja 52–56 kohta. (asepalveluksesta karkaaminen)</p> <p>✓ CJEU, <i>Saksan liittotasavalta vastaan Y ja Z</i>, yhdistetyt asiat C-71/11 ja C-99/11, tuomio 5. syyskuuta 2012, suuri jaosto, ECLI:EU:C:2012:518, 57 kohta 60–67 kohta (uskonnonvapautta koskevaan oikeuteen puuttumisen vakavuus), 72 kohta (riittävä vakavuus vainoksi katsomiseen), 78–80 kohta. (perusteltavuus)</p> <p>✓ CJEU, <i>Minister voor Immigratie en Asiel vastaan X ja Y ja Z vastaan Minister voor Immigratie en Asiel</i>, yhdistetyt asiat C-199/12– C-201/12, tuomio 7. marraskuuta 2013, ECLI:EU:C:2013:720, 53–61 kohta; (riittävä vakavuus vainoksi katsomiseen, homoseksuaalisten tekojen kriminalisointi); 63–64 kohta (aiempi vaino) 73–76 kohta. (perusteltavuus)</p>

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
<p>Lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin, 25. toukokuuta 2000</p> <p>Lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta, 25. toukokuuta 2000</p> <p>YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, 2515 UNTS 3, 13. joulukuuta 2006</p> <p>Vuoden 1966 taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (TSS-sopimus), 993 UNTS 3, 16. joulukuuta 1966</p> <p>Vuoden 1961 Euroopan sosiaalinen peruskirja, ETS No 35, 18. lokakuuta 1961, ja tarkistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja, ETS No 163, 3. toukokuuta 1996</p>	
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Vainon syyt: rotu

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
<p>Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta</p> <p>Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 10 artiklan 1 kohdan a alakohta.</p> <p>Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus, 660 UNTS 195, 7. maaliskuuta 1966</p>	<p>✓ ECtHR, <i>Khamrakulov vastaan Venäjä</i>, hakemusnro 68894/13, 16. huhtikuuta 2015, 66 ja 67 kohta. (etniseen alkuperään perustuva vaino)</p> <p>✓ ECtHR, <i>A.A. vastaan Ranska</i>, hakemusnro 18039/11, 15. huhtikuuta 2015, 58 kohta. (etniseen alkuperään perustuva vaino)</p> <p>✓ ECtHR, <i>A.F. vastaan Ranska</i>, hakemusnro 80086/13, tuomio 15. huhtikuuta 2015, 50–52 kohta. (etniseen alkuperään perustuva vaino)</p> <p>✓ ECtHR, <i>S.H. Vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i>, hakemusnro 19956/06, tuomio 15. kesäkuuta 2010, 70 kohta. (rotusyrjintä)</p> <p>✓ ECtHR, <i>Salah Sheekh vastaan Alankomaat</i>, hakemusnro 1948/04, tuomio 11. tammikuuta 2007, 148 kohta. (etninen vähemmistö)</p> <p>✓ ECtHR, <i>Kypros vastaan Turkki</i>, hakemusnro 25781/94, tuomio 10. toukokuuta 2001, suuri jaosto, 306 kohta. (rotusyrjintä)</p>
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Vainon syyt: uskonto

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta	✓ CJEU, <i>Saksan liittotasavalta vastaan Y ja Z, yhdistetyt asiat C-71/11 ja C-99/11, tuomio 5. syyskuuta 2012, suuri jaosto, Y ja Z</i> , ECLI:EU:C:2012:518, 80 kohta. (<i>hakijan ei voida odottaa pidättäytyvän uskonnollisten käytäntöjen harjoittamisesta</i>)
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 10 artiklan b alakohta	✓ ECtHR, <i>F.G. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 43611/11, tuomio 23. maaliskuuta 2016, 123–124 kohta. (<i>uskonnollinen kääntymisen</i>) ✓ ECtHR, <i>M.K.N. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 72413/10, tuomio 27. kesäkuuta 2013, 32–44 kohta (<i>uskonnollinen vakaumus</i>)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Vainon syyt: kansallisuus

Oikeudelliset viitteet	
Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta	
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 10 artiklan c alakohta	
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Vainon syyt: kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta	✓ CJEU, <i>Minister voor Immigratie en Asiel vastaan X ja Y ja Z vastaan Minister voor Immigratie en Asiel, yhdistetyt asiat C-199/12–C-201/12, tuomio 7. marraskuuta 2013, ECLI:EU:C:2013:720, 45–49 kohta (tietyn yhteiskunnallisen ryhmän määritelmä); 53–61 kohta; (homoseksuaalisten tekojen kriminalisointi); 70–76 kohta (hakijan ei voida odottaa peittelevän homoseksuaalisuuttaan tai varovan ilmaisemasta seksuaalista suuntautumistaan).</i>
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 10 artiklan d alakohta	
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin johdanto-osan 30 kappale	
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Vainon syyt: poliittinen mielipide

Oikeudelliset viitteet	
Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta	
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 10 artiklan d alakohta	
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Syy-yhteys (joka johtuu seuraavista)

Oikeudelliset viitteet	
Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta	
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 9 artiklan 3 kohta	
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Toissijainen suojele: todellinen vaara joutua kärsimään vakavaa haittaa

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 2 artiklan f alakohta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ CJEU, <i>Meki Elgafaji ja Noor Elgafaji vastaan Staatssecretaris van Justitie</i>, asia C-465/07, tuomio 17. helmikuuta 2009, ECLI: EU:C:2009:94, 40 kohta. (aiempi vakava haitta) ✓ ECtHR, <i>F.G. vastaan Ruotsi</i>, hakemusnro 43611/11, tuomio 23. maaliskuuta 2016, 115 kohta (todellisen vaaran arviointi) ✓ ECtHR, <i>Auad vastaan Bulgaria</i>, hakemusnro 46390/10, tuomio 11. lokakuuta 2011, 99 kohdan c alakohta. (todellisen vaaran arviointi) ✓ ECtHR, <i>Saadi vastaan Italia</i>, hakemusnro 37201/06, tuomio 28. helmikuuta 2008, 130 kohta (todellisen vaaran arviointi); 140 kohta. (näyttökynnys) ✓ ECtHR, <i>Vilvarajah ynnä muut vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i>, 45/1990/236/302–306, tuomio 26. syyskuuta 1991, 111 kohta. (näyttökynnys)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Toissijainen suojele: kuolemanrangaistus tai teloitus

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 15 artiklan a alakohta	✓ ECtHR, <i>Al-Saadoon ja Mufdhi vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i> , hakemusnro 61498/08, tuomio 2. maaliskuuta 2010, 115 kohta (kuolemanrangaistus)
Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artikla	✓ ECtHR, <i>Ilascu ynnä muut vastaan Moldova ja Venäjä</i> , hakemusnro 48787/99, tuomio 8. heinäkuuta 2004, 429–433 kohta (kuolemanrangaistus)
Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen kuudes pöytäkirja kuolemanrangaistuksen poistamisesta	✓ ECtHR, <i>Soering vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i> , 1/1989/161/217, 7. heinäkuuta 1989, 111 kohta (kuolemanrangaistus)
Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen kolmastoista pöytäkirja kuolemanrangaistuksen poistamisesta kaikissa olosuhteissa	
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Toissijainen suojele: kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 15 artiklan b alakohta	✓ CJEU, <i>Mohamed M'Bodj vastaan Belgian valtio</i> , asia C-542/13, tuomio 18. joulukuuta 2014, suuri jaosto, 40–41 ja 50 kohta. (asianmukaista terveydenhoitoa ei ole saatavilla)
Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla	✓ CJEU, <i>Meki Elgafaji ja Noor Elgafaji vastaan Staatssecretaris van Justitie</i> , asia C-465/07, tuomio 17. helmikuuta 2009, ECLI: EU:C:2009:94, 28 kohta. (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön merkitys aseman määrittelyä koskevan direktiivin 15 artiklan b alakohdan soveltamisalan tulkinnassa)
Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus, 1465 U.N.T.S. 85, 10. joulukuuta 1984	✓ ECtHR, <i>Paposhvili vastaan Belgia</i> , hakemusnro 41738/10, tuomio 13. joulukuuta 2016, 181–193 kohta. (asianmukaista terveydenhoitoa ei ole saatavilla)
	✓ ECtHR, <i>Trabelsi vastaan Belgia</i> , hakemusnro 140/10, 4. syyskuuta 2014, 113–115 kohta. (elinkautinen vankeusrangaistus)
	✓ ECtHR, <i>M.S.S. vastaan Belgia ja Kreikka</i> , hakemusnro 30696/09, tuomio 21. tammikuuta 2011, suuri jaosto, 220 kohta. ("epäinhimillisen" ja "halventavan" määritelmä)
	✓ ECtHR, <i>Gäfgen vastaan Saksa</i> , hakemusnro 22978/05, tuomio 1. kesäkuuta 2010, suuri jaosto, 108 kohta. (kidutukseksi katsomisen vakavuuden raja)
	✓ ECtHR, <i>Kalashnikov vastaan Venäjä</i> , hakemusnro 47095/99, tuomio 15. heinäkuuta 2002, 95 kohta. (halventava kohtelu)
	✓ ECtHR, <i>Selmouni vastaan Ranska</i> , hakemusnro 25803/94, tuomio 28. heinäkuuta 1999, suuri jaosto, 99–101 kohta. (kidutuksen määritelmä)
	✓ ECtHR, <i>Tyrer vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i> , hakemusnro 5856/72, tuomio 15. maaliskuuta 1978, 30 kohta. (halventava kohtelu)
	✓ ECtHR, <i>Irlanti vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i> , hakemusnro 5310/71, tuomio 18. tammikuuta 1978, 167 kohta. (kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen välinen ero)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Toissijainen suojele: siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 15 artiklan c alakohta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ CJEU, <i>Aboubacar Diakité vastaan Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides</i>, asia C-285/12, tuomio 30. tammikuuta 2014, 35 kohta. (aseellinen selkkaus) ✓ CJEU, <i>Meki Elgafaji ja Noor Elgafaji vastaan Staatssecretaris van Justitie</i>, asia C-465/07, tuomio 17. helmikuuta 2009, ECLI: EU:C:2009:94, 32–33 kohta (vakava ja henkilökohtainen uhka); 34–35 kohta (mielivaltainen väkivalta); 39 kohta (porrastustestaus). ✓ ECtHR, <i>K.A.B. vastaan Ruotsi</i>, hakemusnro 886/11, tuomio 5. syyskuuta 2013, 75–77 kohta. (mielivaltainen väkivalta) ✓ ECtHR, <i>Sufi ja Elmi vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i>, hakemusnrot 8319/07 ja 11449/07, tuomio 28. marraskuuta 2011, 241 kohta. (mielivaltainen väkivalta)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Kansainvälisen suojele tarpeen ilmeneminen sur place -tilanteessa

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 5 artikla	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ECtHR, <i>F.G. vastaan Ruotsi</i>, hakemusnro 43611/11, tuomio 23. maaliskuuta 2016, 123–124 kohta ja 144–158 kohta. (toimet turvapaikkamaassa – riskinarviointi) ✓ ECtHR, <i>H.S. ynnä muut vastaan Kypros</i>, hakemusnro 41753/10 ja muut 13 hakemusta, tuomio 21. heinäkuuta 2015, 277 kohta. (viranomaisten tekemä määrittely) ✓ ECtHR, <i>A.A. vastaan Sveitsi</i>, hakemusnro 58802/12, tuomio 7. tammikuuta 2014, 38–43 kohta. (toimien taso ja viranomaisten tekemä määrittely) ✓ ECtHR, <i>S.F. vastaan Ruotsi</i>, hakemusnro 52077/10, tuomio 15. toukokuuta 2012, 68–71 kohta. (poliittisen toiminnan taso)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Vainon tai vakavan haitan harjoittajat

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 6 artikla	<ul style="list-style-type: none"> ✓ CJEU, <i>Mohamed M'Bodj vastaan Belgian valtio</i>, asia C-542/13, tuomio 18. joulukuuta 2014, suuri jaosto, 35 kohta. (vainon harjoittaja tarvittavana ehtona). ✓ ECtHR, <i>Tatar vastaan Sveitsi</i>, hakemusnro 65692/12, Euroopan neuvosto: Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, 14. huhtikuuta 2015, 41 kohta. (muut kuin valtiolliset toimijat) ✓ ECtHR, <i>Sufi ja Elmi vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i>, hakemusnrot 8319/07 ja 11449/07, tuomio 28. marraskuuta 2011, 281–282 kohta. (vainon harjoittaja tarvittavana ehtona)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Suojelun tarjoajat ja suojelun laatu

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohhta	✓ CJEU, <i>Aydin Salahadin Abdulla ja muut vastaan Bundesrepublik Deutschland</i> , yhdistetyt asiat C-175/08, C-176/08, C-178/08 ja C-179/08, tuomio 2. maaliskuuta 2010, 67–76 kohta. (suojelun tehokkuus, kesto ja mahdollisuus siihen, suojelun tarjoajat)
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 7 artikla	✓ ECtHR, <i>K.A.B. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 886/11, tuomio 5. syyskuuta 2013, 69, 87 kohta. (suojelun tarjoajat) ✓ ECtHR, <i>Salah Sheekh vastaan Alankomaat</i> , hakemusno 1948/04, tuomio 11. tammikuuta 2007, 147–148 kohta. (mahdollisuus suojeluun) ✓ ECtHR, <i>N. vastaan Suomi</i> , hakemusno 38885/02, tuomio 26. heinäkuuta 2005, 163–164 kohta. (suojelun tarjoajat) ✓ ECtHR, <i>Osman vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i> , hakemusno 23452/94, tuomio 28. lokakuuta 1998, 115–116 kohta. (suojelun tehokkuus)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Sisäisen paon mahdollisuus

Oikeudelliset viitteet	Oikeuskäytäntö
Aseman määrittelyä koskevan direktiivin 8 artikla	✓ ECtHR, <i>A.A.M. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 68519/10, tuomio 3. huhtikuuta 2014, 66–75 kohta. (turvallisuus alkuperämaan osassa) ✓ ECtHR, <i>K.A.B. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 886/11, tuomio 5. syyskuuta 2013, 80–85 kohta. (pääsy alkuperämaan osaan, jäämisen kohtuullisuus) ✓ ECtHR, <i>D.N.M. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno. 28379/11, tuomio 27. kesäkuuta 2013, 57–59 kohta. (Turvallisuus alkuperämaan osassa, jäämisen kohtuullisuus) ✓ ECtHR, <i>S.A. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 66523/10, tuomio 27. kesäkuuta 2013, 56–58 kohta (turvallisuus alkuperämaan osassa) ✓ ECtHR, <i>M.Y.H. ynnä muut vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 50859/10, tuomio 27. kesäkuuta 2013, 68–73 kohta. (jäämisen kohtuullisuus) ✓ ECtHR, <i>Sufi ja Elmi vastaan Yhdistynyt kuningaskunta</i> , hakemusnot 8319/07 ja 11449/07, tuomio 28. marraskuuta 2011, 249, 265–296 kohta. (pääsy alkuperämaan osaan, jäämisen kohtuullisuus) ✓ ECtHR, <i>Salah Sheekh vastaan Alankomaat</i> , hakemusno 1948/04, tuomio 11. tammikuuta 2007, 140–148 kohta (klaanin suojelu, henkilökohtaiset olosuhteet) ✓ ECtHR, <i>M.K.N. vastaan Ruotsi</i> , hakemusno 72413/10, tuomio 27. kesäkuuta 2013, 35–44 kohta (uskonnollinen vakaumus, henkilökohtaiset olosuhteet)
Kansallinen lainsäädäntö	Kansallinen oikeuskäytäntö

Yhteydenotot EU:hun

Käynti tiedotuspisteessä

Euroopan unionin alueella toimii yhteensä satoja Europe Direct -tiedotuspisteitä. Lähimmän tiedotuspisteen osoite löytyy verkosta: https://europa.eu/european-union/contact_fi

Yhteydenotot puhelimitse tai sähköpostitse

Europe Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin kysymyksiin. Palveluun voi ottaa yhteyttä

- soittamalla maksuttomaan palvelunumeroon 00 800 678 910 11 (jotkin operaattorit voivat periä puhelumaksun),
- soittamalla puhelinnumeroon +32 22999696 tai
- sähköpostitse: https://europa.eu/european-union/contact_fi

Tietoa EU:sta

Verkkosivut

Tietoa Euroopan unionista on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä Europa-sivustolla, https://europa.eu/european-union/index_fi

EU:n julkaisut

EU:n ilmaisia ja maksullisia julkaisuja voi ladata tai tilata osoitteesta <https://publications.europa.eu/fi/publications>. Ilmaisia julkaisuja on mahdollista saada usean kappaleen erinä ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun tai paikalliseen tiedotuspisteeseen (ks. https://europa.eu/european-union/contact_fi).

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n koko lainsäädäntö vuodesta 1952 ja muuta tietoa EU:n oikeudesta on saatavilla kaikilla virallisilla kielillä EUR-Lex-tietokannassa osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu>

EU:n avoin data

EU:n avoimen datan portaalini (<http://data.europa.eu/euodp/fi>) kautta on saatavilla EU:n data-aineistoja. Data on ilmaiseksi ladattavissa ja uudelleenkäytettävissä sekä kaupallista että ei-kaupallista käyttöä varten.

■ Euroopan unionin
julkaisutoimisto